

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ενδέκατος Συνδρομή ἑτησίᾳ: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν τῇ ἑπερχομένῃ φρ. 12, ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκείνου καὶ εἶνε ἑτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 12 Ἀπριλοῦ 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ἰ. Ρουφφίνη.—Μετὰφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.]
Συνίξις: (ὁ 1 σελ. 209.)

Ἐνῶ δὲ Γιάννης, ἀνέτως λιχνιζόμενος ἐν τῇ ἀμάξῃ τοῦ κυρίου του, ὑποκρίνεται τὸν βαρυνέτον καὶ προσθλέπει ὑπερηφάνως τοὺς πεζοὺς διαβάτας, ὑπολαμβάνοντας αὐτὸν μεγιστᾶνα καὶ ἀποκαλυπτομένους εἰς χαιρετισμὸν τοῦ ἐνῶ δὲ Σίρ Ἰωάννης μετρεῖ τὰς παρερχομένας ὥρας καὶ ἀπογεύεται οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν προτέρων τῆς ἐκδικήσεώς του—καρποῦ τοσοῦτον γλυκέος ἐν τῇ φαντασίᾳ καὶ τοσοῦτον πικροῦ ἐν τῇ πραγματικότητι, —ὁ ἱατρὸς Ἀντώνιος ἀναμένει μετὰ κεκουμένης ἀνησυχίας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρώτης ἀρραιμάξεως. Ἐπανῆλθεν ἤδη τετράμις ἐν διαστήματι ὀλίγων ὥρων, καὶ ἡ μὲν Χούτσινς τῷ λέγει αὐτὸς δὲ ἀκούει μετὰ μεγάλης του εὐχαριστήσεως τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀπάντησιν:

— Ἡ Μὴς Δάβεν εἶνε ἡσυχος καὶ φαίνεται ὅτι κοιμάται.

Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀπολύτως ἀπηγορευμένη ἡ εἴσοδος εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀσθενούς, ἵνα μὴ ταραχθῇ ἡ τοσοῦτον παθητὴ καὶ τοσοῦτον ἀναγκαία ἀνάπαυσις της, ἡ Χούτσινς, ἥτις φυλάττει τὴν κυρίαν της διὰ τῆς μεταξὺ τῶν δύο δωματίων ἀνοικτῆς θύρας, φέρει που καὶ που τὴν αὐτὴν εἰδήσιν εἰς τὸν Σίρ Ἰωάννην, ἀροποδητὴ βαδίζουσα. Ἡ οἰκία, χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς Ρόζας καὶ τῆς θυγατρὸς της, εἶνε τοσοῦτον ἡσυχος ὥστε θὰ ὑπελάμβανέ τινε αὐτὴν ὅλως ἀκατοίκητον. Οἱ ἀπὸ τῆς Βορδιγέρας κυριακοὶ θαμῶνες τοῦ πανδοχείου ἀπεπέμφθησαν ἀνευδότης. Περὶ τὴν ἐσπέραν ἡ Λουκία καλεῖ τὴν θαλαμηπόλον της καὶ τὴν ἐρωτᾷ ἂν ἦλθεν ὁ ἱατρὸς. Οὗτος δὲ, ὅστις ἀναμένει ἀπὸ μιᾶς ἤδη ὥρας, καθήμενος εἰς τὸν ἐξώστην, προσέρχεται ἀμέσως, καὶ μανθάνει ὅτι ἡ Λουκία ἀισθάνεται ἑαυτὴν πολὺ καλλίτερα καὶ νομίζει μάλιστα ὅτι ἐκοιμήθη. Ὁ Ἀντώνιος ἐξετάζει τὸν σφυγμὸν της, τὴν παρακαλεῖ νὰ μὴ δμιλήσῃ, προσφέρει αὐτῇ πραϋντικόν τι ποτὸν, καὶ τῇ εὐχεταὶ καλὴν νύκτα. Οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ ἔγκαιρος ἀρραιμάξις διέλυσε τὴν τὴν ἐπιπλοκὴν ἣν ἐφοβεῖτο. Ἡ μορφή του ἐμφαίνει, ὅτι τὸ πνεῦμά του ἀπηλλάχθη βάρους μεγάλου. Ἐπιστρέφει οἴκαδε μὲ πολὺ ἐλαφρότερον τὸ βῆμα ἢ τὴν πρώην, καὶ ἔδει ὑποτονθορόζων ἐνῶ βαδίζει.

Ἡ Λουκία ἐκοιμήθη, καὶ ἐκοιμήθη βαθέως· ἐξύπνησε δὲ μόλις τὴν δεκάτην πρωΐνῃ ὥραν τῆς ἐπαύριον, καὶ ἀναπυθεῖσα ἐντελῶς, ἤσθάνετο ἑαυτὴν ὅλως ἀλλοίαν.

— Ἠρχίσα γὰ ὑποθέτω ὅτι μ' ἐθαυρήθητε, εἶπε φαιδρῶς ὁ Ἀντώνιος, εἰσερχόμενος κατόπιν τῆς μὴς Χούτσινς· ἦλθον δις σήμερον τὸ πρωῖ, καὶ ἦρα πάντοτε κλεισμένας τὰς θύρας.

— Ἐκοιμήθητε πολὺ, ἀλήθεια, εἶπεν ἡ μὴς Δάβεν συγκεχυμένη.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, ἀπήντησεν ὁ ἱατρὸς· ἐκερδίσατε ὅτι εἶχατε χάσει. Καὶ πῶς εἴσθε; Ἡ μορφή σας λέγει πολλὰ εὐχάριστα πράγματα.

— Καὶ τί λέγει; ἠρώτησεν ἡ Λουκία· εἰπέτε, νὰ ἰδοῦμεν ἂν λέγει ἀλήθειαν.

— Λέγει, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος, πρῶτον μὲν, ὅτι δὲν ἔχετε πλέον πυρετὸν, δευτέρον δὲ, ὅτι ἔχετε ὄρεξιν νὰ προγευματίσετε. Ἐμάντευσά;

— Ὡς Δανιὴλ, ἀπήντησεν ἡ Λουκία μειδιῶσα. Τῇ ἀληθείᾳ πολὺ ἐπεθύμουν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἕνα φλυζάνι τσαΐ καὶ ὀλίγον νωπὸν βούτυρον.

— Χρὴ! εἶπεν ὁ ἱατρὸς, ὅσον διὰ τὸ τσαΐ, ἔγινεν οἰκονομία. Ἥμην τόσον βέβαιος ὅτι κάποια ἀγγλὶς κυρία θὰ ἐπεθύμει τὸ τσαΐ της, ὥστε, κυττάξετε, ἐπῆρα ὀλίγον μαζὺ μου.

— Τί καλὸς ποῦ εἴσθε! εἶπεν ἡ Λουκία. Σεῖς, ὡς ἱταλὸς, δὲν θὰ ἐγκρίνετε βέβαια τὸ τσαΐ; ἠρώτησε θέλουσα κάπως νὰ τὸν πειράξῃ.

— Τοῦναντίον, εἶμαι θιασώτης του μάλιστα, καὶ πίνω πάντοτε τὸ πρωῖ. Ὡς πρὸς τὸ βούτυρον ὅμως, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Νομίζω ὅτι καὶ μὲ χρυσάφι ἂν τὸ ζυγίσωμεν, θὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ σὰς εὐρωμεν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη.

— Πῶς; ἠρώτησεν ἡ μὴς Δάβεν, δὲν τρώγουν ἐδῶ βούτυρον; ἡ ἐννοεῖτε, ὅτι δὲν ἠξοῦρου νὰ τὸ κατασκευάσουν.

— Ὅχι δὰ, δὲν εἶνε τόσον ὀπίσω οἱ ἄνθρωποι, ὑπέλαβεν ὁ ἱταλὸς. Ἀλλὰ θὰ σας ἐξηγήσω τὸ πρᾶγμα μετ' ὀλίγον. Τώρα, ἐπειδὴ εἴσθε χαριτωμένη ἀσθενής, ἡ ὁποία μοῦ κάμνετε τιμὴν μάλιστα θὰ προσπαθήσω νὰ σας ἀνταμείψω, καὶ θὰ σας κάμω βούτυρον ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Πῶς; ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία, σεῖς νὰ κάμτε βούτυρον;

— Τώρα θὰ ἰδῆτε, ἀπήντησε, γελῶν πρὸς τὴν ἑκπληξίν της.

Καὶ ἐξεληθὼν ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν φέρων με-

γάλην φιάλην πλήρη γάλακτος κατὰ τὰ τρία τέταρτα.

Καθίσας δὲ πλησίον τῆς κλίνης, ἤρχισε μετὰ μεγάλης σοβαρότητος ταράττων τὴν φιάλην τοσοῦτον βιαίως κ' ἐπιμόνωσ, ὥστε μετ' ὀλίγον ἔγεινε περιπόρφυρος. Ἡ Λουκία μάτην προσεπάθει νὰ μὴ γελάσῃ.

— Γελάτε διὰ τὸ καρδάρι μου, ἀπήντησεν ἡ σύχως εἶνε πολὺ ἀρχαῖόν, ἀληθῶς, ἀλλὰ θὰ κάμῃ πολὺ καλά τὸ ἔργον του.

Καὶ ἐξηκολούθησε κινῶν τὴν φιάλην.

— Κυττάξετε, ὑπέλαβε, θέτων αὐτὴν πρὸ τῶν δύο μεγάλων ὀφθαλμῶν οἵτινες παρεκλούθουν τὴν ἐργασίαν του μετ' ἐκπλήξεως συνάμα καὶ πονηρίας· βλέπετε αὐτὰ τὰ μικρὰ σφαιρίδια; Εἶνε ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ βουτύρου σας.

— Ἀλλὰ λησμονεῖτε, διέκοψεν ἡ Λουκία, ὅτι δὲν μ' ἐξηγήσατε, διατί εἴσθε ἠναγκασμένοι νὰ κάμετε τὸ βούτυρον μόνος σας.

Καὶ ταῦτα λέγουσα διελογίζετο:

— Τί θὰ ἔλεγε ὁ πατήρ μου, ἐὰν ἔβλεπε τὴν στιγμήν αὐτὴν τὸν ἱατρόν.

— Ἐν πρώτοις, ἀπήντησεν ὁ ἱατρός, ἡ γῆ ἐδῶ εἶνε πολὺ ξηρὰ, καὶ δὲν παράγει βοσκὰς δι' αὐτὸ οἱ γεωργοὶ μας μόνος ἔχουν καθεὶς μίαν ἢ δύο ἀγελάδας. Ἐπειτα τὸ γάλα μιᾶς ἀγελάδος ἢ δύο δὲν ἔχει ἀρκετὸν ἀνόγαλα, ὥστε νὰ κάμῃ τις βούτυρον καθ' ἡμέραν ἔννοεστε;

— Δὲν ἐνοῶ τίποτε, εἶπε γελωσῶ πάντοτε ἡ νεάνις; ἀλλὰ δὲν πειράζει, ἐξακολουθεῖτε.

— Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι διὰ νὰ κάμουν βούτυρον, περιμένουν νὰ συνάξουν μιᾶς ἐβδομάδος ἀνόγαλα, καὶ αὐτὸ, ἐννοεῖται, ξυμίζει ἐν τῷ μεταξῷ, καὶ τὸ βούτυρόν του γίνετ' ἔλεεινόν. Ἐπειτα δὲν ζητεῖται καὶ τὸ βούτυρον εἰς τὰ μέρη μας.

— Δὲν ζητεῖται! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία· καὶ πῶς κάμουν λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι, αἱ καλά οἰκογένειαί θέλω νὰ εἰπῶ;

Ὁ ἱατρός ἐμειδίασε.

— Δὲν εἴμεθα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, κυρία, ἀπήντησε, καὶ ἀρκούμεθα εἰς τὸ λάδι μας.

— ὦ! εἶπεν ἡ νεάνις· δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω.

— Μία καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰς ἀγγλικὰς σας προλήψεις, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος.

Ἐπῆλθε δὲ βραχεῖα σιωπῆ, καθ' ἣν ἡ Λουκία ἐθεώρησε τὴν ἀρρηνωπὴν καὶ νοήμονα μορφήν τοῦ ἱατροῦ, ἥτις τοσοῦτον ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐνασχόλησίν του.

Τέλος, ἀφοῦ προσεκτικῶς ἐξήτασε τὸ περιεχόμενον τῆς φιάλης, ἀνεκράξεν ὁ ἱατρός.

— Τὸ καυμένο! ἔγεινε! ἰδοὺ τὸ βούτυρόν σας.

Καὶ προσέθηκε θριαμβικῶς:

— Τώρα πρέπει νὰ τὸ πλύνω καὶ νὰ τὸ μαζεύσω κἄπως, διὰ νὰ μὴ μοῦ λυώσῃ.

Ὁρμία διὰ ζωγράφον σπουδῆ θὰ ἦτο ἡ φυσιο-

γνωμία τῆς μίς Χούτσινς καθ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ χρονικὸν διάστημα. Ἐκάστη τῶν γραμμῶν τῆς μορφῆς τῆς εἶχεν ἀνταναντεῖλαι διαδοχικῶς καὶ ἐκφραστικώτατα τὴν ἀπιστίαν, τὴν χλεύην, εἶτα δατὴν ἐκπληξίν καὶ τέλος τὸ θάμβος.

— Ἐπειδὴ δὲν ἠμπορῶ νὰ σας κατασκευάζω ἐγὼ καθ' ἡμέραν βούτυρον, εἶπεν ὁ ἱατρός ἐπανερχόμενος, νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον μέσον διὰ νὰ ἔχετε καθ' ἑκάστην ἡμέραν βούτυρον δι' ὅλους σας, εἶνε νὰ μισθώσετε δύο ἀγελάδας. Ἡ Σπεράντσα θὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, ἐὰν θέλετε, καὶ ὁ ἀρμενὴς μόνη τῆς, καθὼς μὲ εἶπε, τὰς ἀγελάδας, διὰ νὰ ἦνε βεβαία, ὅτι τὸ γάλα θὰ ἦνε καθαρόν καὶ ἀδόλον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος εἶνε περὶ τροφίμων, συγχωρήσατέ μου νὰ σας δώσω μερικὰς ἰδέας, αἱ ὁποῖαι ἠμποροῦν νὰ σας χρησιμεύσουν, ἀφοῦ θὰ ἦσθε ἠναγκασμένοι νὰ μείνετε ἀρκετὸν καιρὸν εἰς αὐτὸ τὸ πτωχὸν κατάλυμα.

— Ἀλλὰ τί θὰ κάμῃ ὁ πατήρ μου, ἠρώτησεν ἀνησυχῶς ἡ Λουκία, ὁ ὁποῖος δὲν βλέπει τὴν ὥραν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδίον;

— Πιστεύσατε, κυρία μου, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος ἐνθαρρυντικῶς, ὅτι ὁ Σίρ Ἰωάννης δὲν ἐπιθυμεῖ τίποτε περισσότερον παρὰ τὴν ἀνάρρωσίν σας. Ἀκούσατε λοιπὸν τί ἤθελα νὰ σας εἰπῶ. Δύο ταχυδρομικαὶ ἀμαξίαι περνοῦν καθ' ἡμέραν ἀπ' ἐδῶ ἢ μία πηγαίνει εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν Γένουαν. Δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ἠμπορεῖτε νὰ φέρετε ἀπ' αὐτὰς τὰς πόλεις ὅ,τι ἔχετε ἀνάγκη· πρέπει μόνον νὰ ἔχετε κἄποιον νὰ τ' ἀγοράζῃ καὶ νὰ τὰ παραδίδῃ εἰς τὸν σταθμὸν τῶν ἀμαξῶν· ἐὰν θέλετε, ἠμπορῶ νὰ ἐπιφορτίσω φίλους μου, τοὺς ὁποῖους ἔχω καὶ εἰς τὰς δύο πόλεις.

— Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ, εἶπεν ἡ Λουκία· ἀλλ' ἔχομεν εἰς τὴν Νίκαιαν τὸν ταχυδρόμον μας, ὁ ὁποῖος ἠμπορεῖ ν' ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα.

— Ὁμοῦσαι, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἡ Χούτσινς εἰσῆλθε τὴν στιγμήν ἐκείνην φέρουσα τὸ πρόγευμα, καὶ ἡ Λουκία ἐπετέθη ἐκθύμως κατὰ τῆς φρυγανίας καὶ τοῦ βουτύρου, κηρύττουσα ὅτι οὐδέποτε εἶχε γευθῆ ὠριαιότερον βούτυρον.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ μίς Δάβεν, τί ἔγεινε ἡ Σπεράντσα; Δὲν τὴν εἶδα ἀπὸ χθὲς τὸ πρωτῆ.

— Ἡ Σπεράντσα ἐπεπλήχθη, ἀπήντησεν ὁ ἱατρός, κ' ἐντρέπεται τόσα νὰ φωνῇ.

— ὦ! τὴν ἐπεπλήξατε; διατί;

— Διότι ἐτρόμαξε μίαν κυρίαν μετὰ τὰ φοβισμένα της βλέμματα, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Δὲν τὴν ἐπίστευα τόσον ἀνόητον.

— Πῶς; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— ἠμπορῶ, πιστεύω, νὰ σας διηγηθῶ χωρὶς ὀρθὸν τὰς ἀνοησίας της. Φαντασθῆτε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἱατρός· ἦμα ἐμαθεν ἡ βλάξ ὅτι ἀρρῆσατε ἀπὸ τὴν κλίνην σας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν πναγίαν...

— ἠμπορῶ, πιστεύω, νὰ σας διηγηθῶ χωρὶς ὀρθὸν τὰς ἀνοησίας της. Φαντασθῆτε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἱατρός· ἦμα ἐμαθεν ἡ βλάξ ὅτι ἀρρῆσατε ἀπὸ τὴν κλίνην σας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν πναγίαν...

— Πῶς; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— ἠμπορῶ, πιστεύω, νὰ σας διηγηθῶ χωρὶς ὀρθὸν τὰς ἀνοησίας της. Φαντασθῆτε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἱατρός· ἦμα ἐμαθεν ἡ βλάξ ὅτι ἀρρῆσατε ἀπὸ τὴν κλίνην σας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν πναγίαν...

— Ἐπειράχθη; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, διακόπτουσα.

— Διόλου! Ἀλλὰ ἐσυμπέρανεν εὐθὺς εὐθὺς, ὅτι δὲν εἴσθε χριστιανῆ, καὶ τόσην λύπην ἠσθάνθη, εἶπε, τόσην λύπην, νὰ συλλογίζεσθε ὅτι δὲν θὰ ἐμῶτε ποτὲ εἰς τὸν παράδεισον, ὥστε ὅταν πάλιν σας εἶδε, δὲν ἠμπούρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

— Τί πτωχὴ κόρη! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία· δὲν πρέπει νὰ τῆς ἀφήσωμεν τὴν ἰδέαν, ὅτι δὲν εἴμαι χριστιανῆ. Σὰς παρακαλῶ ἱατρός, φερετέ με τὴν.

Ὁ Ἀντώνιος ἐξῆλθε κ' ἐπέστρεψε μετὰ μινὸν σὺν κατόπιν του τὴν ἰταλίδα, ἀμήχανον καὶ περιπόρφυρον ἐν τῆς αἰδοῦς.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, εἶπε τρέμουσα πρὸς τὴν Λουκίαν, δὲν ἤθελα νὰ σας πειράξω· μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν τὸ ἤθελα.

— Δὲν εἴμαι πειραγμένη, cara mia, εἶπεν ἐπιχαρίτως ἡ Λουκία ἰταλιστῆ, μετὰ τινος ἐπίσης ἀμηχανίας, ἥτις ἐπορφύρωσε πῶς τὰς ὠχρὰς της παρειάς.

Αἱ δύο νεάνιδες ἀπετέλουν τὴν στιγμήν ἐκείνην ὠριστάτην εἰκόνα.

— Σὰς εὐγνωμονῶ μάλιστα, ὅτι ἐνδιαφέρεσθε τόσον διὰ μίαν ξένην. Ἄν δὲν ἦμην χριστιανῆ, θὰ ἦμην δι' ὅλους ἀξία λύπης. Ἀλλ' εἴμαι χριστιανῆ, καλὴ μου Σπεράντσα, καὶ λατρεύω τὸν ἴδιον οὐράνιον πατέρα.

Ἡ Σπεράντσα ἐδραξέ τὴν χεῖρα τῆς νεαρῆς ἀγγλίδος καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὴν ἀσπασθῇ, ἀλλ' ἡ Λουκία, ἐκλύσασα τὴν ἰταλίδα πρὸς ἑαυτὴν, τὴν ἐφίλησεν ἐπὶ τῆς παρειάς.

— Ἀχμπρά! ἐξάίρετα! εἶπεν ὁ ἱατρός, ὅστις δὲν ἐφοβεῖτο ἐκ συγκινήσεως τῆς ἀσθενούς του. Μὴ λησμονῆτε ὅτι τὸ βούτυρόν μου εἶνε ἀκόμη εἰς τὸ πινακίόν σας.

Ὁ Σίρ Ἰωάννης εἰσῆλθε μετὰ τινος στιγμῆς, καὶ ἐνῶ οἱ παριστάμενοι διετέλουν ἔτι ὑπὸ τὸ γόητρον τῶν γενομένων. Διότι εἶνε ἀλήθεια πάντοτε παρήγορος, καὶ τοὶ ἀλήθεια παλαιὰ, ὅτι οὐδὲν ἰλαρότερον τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς ὀλίγης ἀγαθότητος. Ὁ δὲ Σίρ Ἰωάννης εἶχε τὴν ψυχικὴν διάθεσιν πρόσφορον εἰς μετὰληψιν τῆς κύκλου του θυμηθίας. Ἀντιστρόφως πρὸς τὴν πρώτην νόκτα, ὁ Σίρ Ἰωάννης εἶχε κοιμηθῆ καλῶς. Δὲν εἶνε λυπηρὸν διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος νὰ συλλογισθῇ τις, ὅτι ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ἐκτίμησις ἡμῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πῶς ἐκοιμήθημεν; Ὁ Σίρ Ἰωάννης λοιπὸν εἶχε κοιμηθῆ θαυμάσια· τὰ ζυγάφια του εὐρέθησαν εἰς ἀρίστην κοπιτικὴν κατάστασιν· εἶχε καλὰ νέα περὶ τῆς θυγατρὸς του· εἶχε πῖε ἐξάιρετον τῆτον, — τὸ τῆτον τοῦ ἱατροῦ — καὶ τὸ πνεῦμά του ἐπομένως ἦτο ἐλαφρὸν καὶ εὐθυμον.

— Βλέπετε, Σίρ Ἰωάννη, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφροσύνας, ὅτι τὸ φουερὸν ἐκεῖνο μέσον τῆς ἀραιμάξεως δύναται

νὰ φέρῃ ἐξάίρετα ἀποτελέσματα. Ἡ κυρία θυγάτηρ σας εἶνε μαρτύριον τῶν λόγων μου.

— Οὐδεὶς χαίρει πλειότερον ἐμοῦ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς θεραπείας σας· καὶ ἡ μίς Δάβεν κ' ἐγὼ σὰς ἔχομεν μεγάλας ὑποχρεώσεις, ἀπήντησεν ὁ Σίρ Ἰωάννης, μετ' ἰκανῆς ἀμηχανίας, συλλογίζόμενος ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ ἐπέλθῃ ὁ ἀγγλὸς ἱατρός, ἐνῶ ἦτο ἔτι ἐκεῖ ὁ ἰταλὸς.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν ἀκριβῶς διεννοεῖτο τὴν πιθανότητα τοιαύτης συγκρούσεως, ὁ ἱατρός Ἀντώνιος ἔλαβε τὴν πλὴν του, λέγων ὅτι ἐρροβεῖτο, μὴ δὲν ἤθελε κατορθώσῃ νὰ ἐπανέλθῃ πρὸ τῆς ἐσπέρας.

— Θὰ μ' ἀφήσετε τόρα ποῦ εἴμαι καλλίτερα; ἠρώτησε συληρωπάζουσα ἡ Λουκία.

— Ποτὲ, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ ἱατρός· ἀλλ' ἔχω μίαν ἐπίσκεψιν ἐδῶ εἰς τὰ περίχωρα καὶ τὴν ἀναβάλλω πρὸ δύο ἡμερῶν· δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν ἀναβάλλω περισσότερον.

— Μίαν στιγμήν, σὰς παρακαλῶ, ἱατρός, εἶπεν ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἔτι φιλοφρονέστερος, καὶ οἶονοι θέλων νὰ φωνῇ εὐγενέστερος πρὸς ἄνθρωπον, ἐν ἔμελλε νὰ δυσταροσθήσῃ μετ' ὀλίγον. ἠμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε τί κάμνει ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀμαξηλάτης;

— Ὁ Πρόσπερος; ἠρώτησεν ὁ ἱατρός ἐκπληκτικῶς. Εἶνε πολὺ ἀσθενής· ἔχει διαλείποντα πυρετόν.

— Εἶνε κίνδυνος; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὅχι ἀπολύτως· ἀλλ' ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ κατὰκοίτος ἐβδομάδας. Λυπηρὸν πράγμα, μίς Δάβεν, δι' ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι κερδίζουν τὴν ζωὴν των μετὰ τὰς χεῖράς των, κ' ἔχουν καὶ ἄλλα πρόσωπα εἰς βάρος των.

— Εἶνε νυμφευμένος ὁ Πρόσπερος; ἠρώτησεν ἡ νεάνις.

— Ὅχι ἀκόμη, ἀλλ' ἔχει γορίαν μητέρα καὶ νέαν ἀδελφὴν, τῶν ὁποίων εἶνε τὸ μόνον στήριγμα· ὁ ταλαίπωρος Πρόσπερος εἶνε καλλίτερος υἱὸς καὶ ἀδελφός, παρὰ ἀμαξηλάτης. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σας ἀφήσω. Προσκυνῶ, καὶ ἀναβλεπέμεθα.

— Πατέρα, εἶπεν ἡ Λουκία, ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ἱατρός, μοῦ δίδει τὴν ἄδειαν νὰ στεῖλω ὀλίγα χρήματα εἰς τὸν πτωχὸν αὐτὸν ἄνθρωπον; Ὁ ἱατρός Ἀντώνιος λέγει· τόσα καλά δι' αὐτόν.

Ὁ Σίρ Ἰωάννης κατέστειλεν ἐπιφώνημα εὐχαριστήσεως, ἀκούων πρότασιν ὁμοιωσάντων αὐτὸν μόνον τὴν πατρικὴν του στοργήν, διὰ τῆς γενναίουδωρίας τῆς θυγατρὸς του, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθήματα. Διότι ὁ βαρωνέτος—εἶνε ἡ ἀλήθεια—ἀκούσας τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τοῦ Προσπέρου, ἐσκέφθη πάραυτα νὰ εὕρῃ μέσον ὅπως τὸν βοηθήσῃ χρηματικῶς, χωρὶς νὰ ἐλθέσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του. Ἡ πρότασις τῆς Λουκίας συνεβίβαζεν αὐτῷ τὰ πάντα, διότι καὶ ὁ Πρόσπερος ἐβοηθεῖτο καὶ ὁ Σίρ Ἰωάννης δὲν ἐφάνετο. Ἀ-

πήντησε λοιπόν μετά προσποιητής τινος αδιαφορίας :

— Κάμε όπως θέλεις, κόρη μου, μολονότι, τη ἀληθεία, δὲν τοῦ ὀφείλομεν καὶ πολλὴν εὐγνωμοσύνην ὅ,τι μᾶς ἄφησε ζωντανούς· ἀλλὰ τέλος πάντων αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος νὰ ὑποφέρῃ ἡ μητέρα του. Στείλε τὰ χρήματα εἰς τὴν πτωχὴν γραῖαν, ἡ ὁποία βεβαίως εἶνε ἀξιολύπητος, ὅτι ἔχει τόσον τρελλὸν υἱόν.

— Νομίζω, πατέρα, ὅτι καλὸν θὰ εἶνε νὰ ὁμιλήσω τοῦ ἱατροῦ, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς εἴπῃ τί εἶνε τὸ καλλίτερον.

— Ὅπως θέλης, κόρη μου, ἀπάντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Ἰν' ἀλλάξῃ δὲ ὁμιλίαν, παρετήρησε πόσον ωραία ἦτο ἡ ἡμέρα.

— Ἀλήθεια! εἶπεν ἡ Λουκία· ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε τόσον γλυκεία. Δὲν πηγαίνεις ὀλίγον νὰ περιπατήσῃς, πατέρα; Ἢ σὺ καμὴ καλόν.

— Τὸ συλλογίζομαι, ἀλλὰ θὰ πηξῆς μόνη. Θέλεις νὰ σοῦ ἀναγνώσῃ τίποτε ἡ Χούτσινς κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου;

— Ἡρώτησα τὸν ἱατρὸν ἂν πρέπει, καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε ἀκόμη καιρός.

— Ὁ ἱατρός σου Ἀντώνιος, ἀγαπητή μου, εἶπε δυσθύμως ὁ Σὶρ Ἰωάννης, εἶνε φοβερὰ ἀργός.

— Ἐσύρεις τὴν ἰταλικὴν παροιμίαν: Chi va piano va sano, chi va sano va lontano! ἀπῆντησε φαιδρῶς ἡ μὲν Δάβεν. Δὲν πειράζει· ἐγὼ θὰ σκέπτομαι. Πήγαινε, πατέρα, καὶ καλὸν περιπατον.

Ἡ θάλασσα, ὁ ἥλιος, τὰ βουνά, πάντα κύκλω προσεμειδίων καὶ αὖρα μαλακὴ ἐμετρίαζε τοῦ ἡλίου τὸν καύσωνα. Ἀερίζομενος οὕτως εἶπεν ὑπὸ τοῦ καθαροῦ ἐκείνου ἀέρος, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἠκολούθει ἡσύχως τὴν ὁδὸν τῆς Βορδιγέρας. Αἰσθημα φυσικῆς τινος εὐεξίας τὸν κατεῖχε, καὶ πᾶσά του ἀγαθὰ διάθεσις εἶχεν ἀρυπνισθῆ. Τόσον ἐλαφρὰ ἦτο ἡ καρδιά του, ὥστε ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἠρώτα τις, ποῖαν ἀφορμὴν δυσαρρεσκείας εἶχε κατὰ τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου, πολὺ θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ εἴπῃ. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἐπῆλθε στιγμὴ τις, καθ' ἣν ὁ βαρυνέτος ἐπεθύμησεν εἰλικρινῶς νὰ μὴ εἶχεν ἀποστείλῃ τὸν Γιάννην εἰς Νίκαιαν ἢ νὰ τὸν ἔβλεπε κἂν ἐπιστρέφοντα μόνον.

Ἄλλ' ἡ καλὴ αὐτὴ διάθεσις ὀλίγον μόνον διήρκεσεν. Ἐπειδὴ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο λίαν ὑπερήφανος, ἦτο καὶ λίαν εὐαίσθητος πρὸς οἰανδήποτε, καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔτι, δυσάρεστον ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν. Ἡ ἐπίδρασις δὲ αὕτη ἐξεδηλώθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν φαιδρὰν καὶ ἀνυπόκριτον μορφήν ῥωμαλέου χωρικοῦ.

Ὁ βαρυνέτος εἶχεν ἤδη ἀπαντήσῃ πολλοὺς χωρικοὺς, οἵτινες ἐχαίρετισαν αὐτὸν παρερχόμε-

1. Ἀνάλογος τῆ ἑλληνικῆ: Ἀ γ ἄ λ ι' ἄ γ ἄ λ ι α γ ι ν ε τ α ι ἡ ἄ γ ο υ ρ ῖ θ α μ ἔ λ ι ι. Σ τ. Μ.

νοι, ἐκπληροῦντες ὁπωσδήποτε τὸ καθήκον των —κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Ἡ εἰδήσις τοῦ συμβάντος εἰς τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην καὶ τὴν θυγατέρα του δυστυχῆματος, ἡ ὑπὸ τῆς Ῥόζας καὶ τῆς Σπεράντσας γενομένη περιγραφή τῆς ἐξαισίας καλλονῆς καὶ πραότητος τῆς Λουκίας, εἶχον διαδοθῆ καθ' ὅλα τὰ περιχώρα καὶ εἶχον φυσικῶς παραγάγει μεγίστην ὑπερ τῶν ξένων συμπάθειαν.

Τὸ αἶσθημα δὲ τοῦτο εἶχον ἐκδηλώσει τὴν πρωτὴν ἐκείνην οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἀποκαλυπτέμενοι, ὡς προείπομεν, πρὸ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Ἄλλ' ὁ χονδρὸς γεωργὸς περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἔκρινε πρέπον ν' ἀρκεσθῆ εἰς τὴν σιωπηρὰν αὐτὴν ἐκδήλωσιν. Ἐπλησίασε τὸν βαρυνέτον καὶ τῷ ἀπέτεινε φράσεις τινὰς, ἃς ἐπέγρανε δι' ἀποπείρας χειραψίας—οἰκειότητος, ἣν ἐβδελύσσετο ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκλογὰς, πολὺ δὲ περισσώτερον, ἐννοεῖται, ἀπέκρουεν ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ χωρικός, οὐτινος ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγαθὴ θέλησις ἐξεφράζοντο διὰ διαλέκτου πάντη ἀκαταλήπτου εἰς τὰ ὅσα τοῦ ἄγγλου, πᾶν ἄλλο ἡδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ἢ ὅτι προσέβαλε τὸν εὐπατρίδην, ὃν εἶδεν αἴφνης στρέφοντα τὰ νῦτα ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ καὶ τρεπόμενον πρὸς τὸ ζενοδοχεῖον ἐν πάντῃ ἀλλοίᾳ φυσικῆς διαθέσεως ἐκείνης, ἣν εἶχε πρὸ μικροῦ, ὅτε ἐξήρχετο εἰς περιπατον.

[Ἐπεται συνέχισις]

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

Φαινόμενα καὶ αἰτία αὐτῶν
ὑΠὸ Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ.

Ὁ τελευταῖος σεισμὸς τῆς Χίου, ὁ συγκινησας τοὺς πάντας ἕνεκα τῶν πολλῶν θυμάτων καὶ τῆς δεινῆς καὶ δυσυπολογίστου καταστροφῆς, θέλει περιγραφῆ βεβαίως, ὅταν περισυναχθῶσιν ἅπασαι αἱ περὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις τῶν ἡμετέρων ἀπεσταλμένων καὶ ἄλλων ἀλλοδαπῶν ἐπιστημόνων. Νῦν δὲ, ὅτε οἱ κλονισμοὶ τοῦ ἐδάφους ἐκόπασαν καὶ ὁ ἀπαισιος ἦχος τῶν κρημνιζόμενων οἰκιῶν καὶ τῶν οἰμωγῶν τῶν καταθλαπτομένων θυμάτων ἔπαυσεν, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μυστηριώδους καὶ μεγαλοπρεποῦς φαινομένου τῶν σεισμῶν ἐν γένει κατὰ δύο διαλέξεις, λαθούσας ἑωρῶν ἐν στενοῖς λογίαις κύκλοις ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τῶν γεωλόγων καὶ καθηγητῶν Ferdinand v. Hochstetter καὶ Suess. Οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐστίας» θέλουσιν ἀναμνησθῆ καὶ ἐξηγήσει ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης πολλὰ φαινόμενα τοῦ ἐν Χίῳ σεισμοῦ, περιγραφέντα ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, καὶ θέλουσιν ἐννοήσαι τὰ πλεῖστα, ὅταν ἀποσταλῆ ἐκεῖθεν λεπτομερῆς ἐπιστημονικὴ ἔκθεσις.

Ἡ ἡμετέρα γῆ, καίτοι ἀριθμοῦσα ὡς οὐράνιον σῶμα ἡλικίαν ἀναριθμητῶν δυσσεκατομμυρίων ἐτῶν, εἶνε ὅμως ἱκανῶς νέα ὕπως ἐκδηλοῦ εἰσέτι

τὰ μεγαλοπρεπῆ φαινόμενα τῶν ἐπ' αὐτῆς στοιχείων, καθ' ὃν ὁ ἄνθρωπος εἶνε πάντῃ ἀνίκανος καὶ ἀνίσχυρος. Καὶ αἱ μὲν διαταράξεις τῆς ἰσορροπίας τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ αἱ τῶν ὑδάτων τῶν ὕδατων, αἱ προκαλοῦσαι τὰς θεέλλας καὶ τοὺς τυφῶνας, τὰς κινήσεις τῶν κυμάτων καὶ τὰ βεῦματα τῶν ὕδατων, λίαν ἀκόπως καὶ κατὰ φυσικὸν νόμον δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν. Ἄλλ' αἱ διαταράξεις τῆς ἰσορροπίας τοῦ γήινου φλοιοῦ, ἐφ' οὗ οἰκοῦμεν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν μυστηριωδῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς, ἐπειδὴ δὲν ὑπόκεινται ἀμέσως εἰς τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις, θέλουσι δυσχεραίνει τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ ἐξηγήσεις. Αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ ὑποχθόνιον ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, περὶ οὗ ἀπολύτως οὐδὲν θετικὸν γνωρίζομεν, προκαλεῖ φαινόμενα μεγαλοπρεπέστατα μὲν καὶ παντοδύναμα, ἀλλὰ καὶ μυστηριώδη, ὑπερβαίνοντα κατὰ τὴν καταστρεπτικὴν καὶ ἐκμηδενιστικὴν αὐτῶν δύναμιν πᾶσας τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ὕδατων καὶ τῆς ἀτμοσφαιρας.

Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς γεωλογίας, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου διατελεῖ εἰσέτι ἐν ὑψίστῃ θερμοκρασίᾳ, καὶ ὅτι ὁ διάπυρος οὗτος πυρὴν τῆς γῆς, πιθανῶς συνιστάμενος ἐκ σιδήρου κυρίως, κυκλοῦται ὑπὸ φλοιοῦ πετρώδους, λεπτοῦ σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον τῆς ὅλης γῆς, ἔχοντος πάχος 10 ἢ 20, ἕως δὲ καὶ πλείονων γεωγραφικῶν μιλίων. Ἐὰν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦτο τῆς γῆς εὐρίσκειται εἰσέτι εἰς πυρῶδιστον κατάστασιν, ὡς ἐκ τῆς μεγίστης θερμοκρασίας, ἢ ἐὰν ἕνεκα τῆς προστιθεμένης εἰς τὴν θερμοκρασίαν ταύτην μεγάλης πιέσεως εἰς τὰ βάθη ἀπεπήχθη τὸ διάπυρον τοῦτο ῥευστὸν καὶ διετήρησε μόνον τὴν ιδιότητα νὰ ἐπανερχῆται εἰς τὴν ῥευστὴν κατάστασιν ἅμα διανοιγομένης διὰ τοῦ φλοιοῦ ῥωγμῆς τινος, ἢ ἐπερχομένης ἄλλης τινος διαταράξεως, εἰσὶ δύο ζητήματα, ἐφ' ὧν οἱ γεωλόγοι δὲν ἐσχημάτισαν εἰσέτι τὴν αὐτὴν γνώμην. Κατὰ τοῦτο ὅμως συμφωνοῦσι πάντες οὗτοι μετὰ τῶν ἀστρονόμων, ὅτι τὸ διάπυρον ἐσωτερικὸν τῆς γῆς εἶνε τὸ ὑπόλοιπον σφαιρας ποτὲ ῥευστῆς καὶ ἀεροειδοῦς, ἐν ὅλῳ διάπυρον, ἦτις κατὰ μικρὸν ἀποψυχθεῖσα δι' ἀκτινοβολίας τῆς θερμότητος πρὸς τὸ κατάψυχρον χάος, διατελεῖ καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὴν ἐψυγμένην κατάστασιν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀποψύξεως ταύτης ἐπῆλθε ρίχνωσις τοῦ γήινου πυρῆνος καὶ ρυτίδωσις τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν στερεοῦ φλοιοῦ.

Ἐὰν αἱ ὑποθέσεις αὗται ὦσιν ἀληθεῖς, καὶ περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων, δυνάμεθα εὐχερῶς νὰ ἐξηγήσωμεν πληθὺν φαινομένων συμβαινόντων ἐπὶ τῆς γῆνης ἐπιφανείας, ἄλλως ἀνεξηγήτων. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ Χουμβόλδος ὤρισε τὰ ἠφαιστεια φαινόμενα ὡς ἀντίδρασιν τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐθεώρησεν αὐτὰ ὡς φαινόμενα σηριζόμενα ἐπὶ γενικῆς τινος τῆς γῆς καταστάσεως.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλην σειράν φαινομένων δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τῶν ἐπιδράσεων, τὰς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ἤσκησεν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ καὶ διηλεκτικῶς ἀσκει. Αἱ ἐξάρσεις καὶ καταδύσεις τοῦ φλοιοῦ, δι' ὧν αἱ ἠπειροὶ καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, δεικνύουσιν ἡμῖν ἐν μεγάλῳ μεγέθει τὴν ρυτίδωσιν ταύτην τοῦ γήινου φλοιοῦ, αἱ δὲ σειραὶ τῶν ὀρέων μετὰ τῶν ἐκτετοπισμένων καὶ ἐπτυγμένων στρωμάτων αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐν μεγέθει σημεριῶν. Ἡ ἀκριβὴς σπουδὴ τῆς διατάξεως τῶν στρωμάτων καὶ τῶν γαιοτεκτονικῶν σχέσεων τῶν Ἀλπεων, τῶν Ἀπεννίνων, καὶ ἰδίως τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, προδικάλεσαν ὅλως δικήφορος τῶν προτέρων γνώμας περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀρέων. Ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἀναζητεῖ τὴν αἰτίαν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀρέων οὐχὶ εἰς τὰς ὑψώσεις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὰς προκαλυμμένας διὰ τῆς ἐκρήξεως πλουτωνίων καὶ ἠφαιστειῶν πετρωμάτων, ἀλλ' εἰς δυνάμεις πρὸς τὰς ὀρίζοντες, εἰς τοπικὰς διογκώσεις, προκαλούμενας ἐκ καταπτώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ, ἐπικυλοῦσων τὴν σμίκερυσιν καὶ ἐλάττωσιν τοῦ πυρῆνος, καὶ εἰς τὴν ἕνεκα τούτου παραγομένην ὑπερμεγέθη ρυτίδωσιν καὶ ἐκτόπισιν τοῦ γήινου φλοιοῦ. Ἐκ καταμετρήσεων δ' ἀπεδείχθη ὅτι ἡ συστολὴ τοῦ πυρῆνος τῆς γῆς ἐπερχομένη ἐκ τῆς συμπυκνώσεως αὐτῆς κατὰ 500 βαθμοῦς τοῦ ἐκατονταβάθμου, εἴτε ὁ πυρὴν εἶνε πυρορρευστος εἴτε μὴ, εἶνε ἱκανὴ ὅπως θέσῃ ἐπ' ἄλλα ἐφ' ἑνὸς τῶν μεγαλητέρων κύκλων τῆς γῆς τρία ὄρη, ἔχοντα τὸν ὄγκον καὶ τὸ ὕψος τῶν Ἀλπεων, ἢ ὅπως προκαλέσῃ τὴν ὅλην ρυτίδωσιν τῆς γῆς, ἢ τις τανῦν ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει· τοιαύτη δὲ ἀπόψυξις ἤθελε προκαλέσει τὴν βράχυνσιν τῆς γῆνης ἀκτινῶς μόνον κατὰ 50,000 μέτρα.

Ὡς ἀρχὴν λοιπὸν καὶ αἰτίαν τῆς γενέσεως τῶν ἠπειρῶν, τῶν ὄγκων τῶν ὀρέων καὶ τῶν ὀρεινῶν σειρῶν, τῶν ἠφαιστειῶν, θεωρητέον τὰς καταδύσεις τὰς παραγομένας διὰ τῆς προϋούσης ἀποψύξεως καὶ συστολῆς τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς, ἦτοι τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ πντοκρατεῖρας δυνάμεις τὰς ἐχούσας τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀρχὴν εἰς τὴν ἔλξιν καὶ τὴν θερμότητα. Τότε δὲ μόνον θέλει ἐπέλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἠρεμία, ἰσορροπία καὶ ἰσοπέδωσις, ὅταν παύσῃται ὅλως ἡ συστολὴ τοῦ πυρῆνος.

Ὡς πρὸς τοὺς σεισμοὺς δὲ εἰδικῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν ὡς θαῦμα τὴν ἀδιάκοπον ἐκχυσιν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ διαπύρου μάγματος τῶν σπλάγγων τῆς γῆς κατὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἠφαιστειῶν, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἀδικόπως καὶ κατὰ μικρὸν προβαίνει ἡ τοπικὴ διογκωσις ἕνεκα πιέσεως ἐκ τῶν πλάγιων καὶ ρυτίδωσις τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ὅτι ὁ φλοιὸς ἕνεκα τούτου ἀδικόπως ῥήγνυται, διολισθαίνει καὶ ἐκτοπιζεται, καὶ ὅτι δι' ἅπασων τούτων τῶν

ρεάς από εκατοντάδων μιλίων απόστασης, αλλά νομίζουν ενίοτε ότι τὰ πλοία προσκρούουσιν ἐπὶ βράχων.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Λισσαβώνας ἐν ἔτει 1755 ἡ δόνησις μετεβλήθη ἐν τῇ θαλάσῃ εἰς κύματα ἀπαράλλακτως, ὅπως προκαλεῖ κυματισμοὺς ἢ πλῆξις ἐπὶ τοῦ χεῖλους λεκάνης πλήρους ὕδατος. Τὰ κύματα ταῦτα διεληθόντα δι' ὄλου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἐφθασαν μέχρι τῶν παραλίων τῶν νήσων τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν. Κατὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ Περού, ἐν ἔτει 1868 παρὰ τῇ Ἀμερικῇ, καὶ ἐν ἔτει 1877 παρὰ τῇ Ἰουάικη ὄλος ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἤτοι τὸ τρίτον τῆς γῆνης ἐπιφανείας ἐδονήθη, αἱ δὲ ταλαντεύσεις αὐτοῦ, αἰτίνες διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἐνεποίησαν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐκεῖ νησιώτας ὡς ἂν αἱ νῆσοι τῶν ἐχόρευον ἀνερχόμεναι καὶ καταρχόμεναι ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Ὁ κλύδων ὁ κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς 13 Αὐγούστου ἐμπορευθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ἐπέπεσε μετὰ 12—13 ὥρας εἰς τὰς ὄχθας τῶν νήσων Σανδουέχων, καὶ μετὰ 22—24 ὥρας εἰς τὰ παράλια τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Ἡ ταχύτης δὲ τῶν κυμάτων τούτων ἦτο 200—400 μίλια καθ' ὥραν. Οὕτω δὲ ἡ εἰσβολὴ τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τῶν παραλίων ἦτο καταστρεπτικώτερα κατὰ τοὺς σεισμοὺς τούτους ἢ αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους, αἱ δὲ 60,000 ἀνθρώπων, αἰτίνες ἀπωλέστησαν κατὰ τὸν μέγαν σεισμὸν τῆς Λισσαβώνας, εὗρον τὸν θάνατον μόνον διότι τὰ κύματα ἕνεκα τοῦ σεισμοῦ κατέκλυσαν μέγα μέρος τῆς ξηρᾶς.

* *

Μέχρι τοῦδε ἐπραγματεύθημεν περὶ τῶν φαινομένων, ἅτινα συνοδεύουσι τοὺς σεισμοὺς· λέιπεται ἤδη νὰ ὀμιλήσωμεν καὶ περὶ τῶν πιθανῶν αὐτῶν αἰτιῶν. Λέγομεν δὲ πιθανῶν, διότι οὐδὲν δυνατόν ἐστὶ νὰ εἴπωμεν περὶ τούτου βέβαιον, ἐνόσω εἴνε ἀδύνατον νὰ ρίψωμεν ἐπὶ βλέμμα ἡμῶν ἐντὸς τῶν βαθυτάτων σπλάγγων τῆς γῆς.

Τοὺς σεισμοὺς ἐθεώρουν πρότερον ὡς ἔχοντας σχέσιν πρὸς τὰς ἡμερησίους καὶ ἐτησίους ὥρας καὶ πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης. Οὕτως ἐνόμιζον, χάριν παραδείγματος, ὅτι ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου οἱ σεισμοὶ συμβαίνουσι συχνότερον κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα ἢ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος. Ἐξήτησαν δὲ νὰ καταδείξωσιν ὅτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐκ 10,000 περίπου σεισμῶν οἱ πλείστοι συνέβησαν κατὰ τὴν νέαν σελήνην καὶ τὴν πανσέληνον, ἐκ τούτου δὲ ἔδρυσαν καὶ τὴν θεωρίαν ὅτι οἱ σεισμοὶ γεννῶνται ἕνεκα εἰδῶς τινὸς ἀμπώτιδος καὶ πλημμυρίδος τοῦ πυρώδους ἑσωτερικοῦ βυστοῦ τῆς γῆς· ἀλλ' αἱ θεωρίαι αὗται ἔμειναν ἀνευ σημασίας, ἅτε στριζόμεναι ἐπὶ ὅλως ἀναποδείκτων ὑποθέσεων. Αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐρευνῶσι τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς μεθόδου ἐκ τῶν ὑστέρων, ἐπομένως δὲν δύ-

νανται νὰ σχημαθῶσιν ἢ μόνον ἐπὶ τῶν γεγονότων.

Ἐὰν ρίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν ἐπὶ τινος γεωγραφικοῦ χάρτου καὶ σημειώσωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὰς χώρας, αἵτινες συχνότερον προσβάλλονται ὑπὸ σεισμῶν, θέλομεν εἶδει ὅτι αὗται εἰσὶν τὸ μὲν ἠραιστεῖοι, τὸ δὲ ὄρειναι, καὶ δὴ σειραὶ ὄρέων, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τοιαῦται μὴ ἔχουσαι οὐδὲν ἠραιστεῖον· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν τοὺς σεισμοὺς τοὺς ἀπαντῶντας εἰς ἠραιστεῖώδεις χώρας τῶν εἰς μὴ ἠραιστεῖώδεις ἀπαντῶντων.

Οἱ ἠραιστεῖώδεις σεισμοὶ εἶνε πολυάριθμοι εἰς χώρας, ἐν αἷς ὑπάρχουσι ἠραιστεῖα ἐν ἐνεργείᾳ, καὶ προηγούνται τῶν ἠραιστεῖων ἐκρήξεων ἢ συνοδεύουσι ταύτας. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐκρηκτικῶν φαινομένων, καὶ γεννῶνται διὰ δονήσεων, τὰς ὁποίας προκαλοῦσιν τὰ ἐν ταῖς ἠραιστεῖοις ἐστῖαις ἐκ τοῦ ἠραιστεῖου μάγματος ἀναπτυσσόμενα ἀέρια, ἰδίως δὲ ὑπερθερμασμένοι ὑδατώδεις ἀτμοί. Ὡς κέντρον τῶν τοιούτων σεισμῶν θεωρεῖται ὁ κῶνος τοῦ κρατῆρος τοῦ ἠραιστεῖου, ἐξ οὗ οἱ κλονισμοὶ διαδίδονται ἀκτινηδόν. Ἀμα δ' αἱ ὕλαι αἱ φράσσουσαι τὸ στόμιον τοῦ κρατῆρος ἐκσφραγίζονται καὶ ἀρξεται ἡ ἐκχυσὶς τοῦ ρύακος (λάβα), παύονται συνήθως καὶ αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους, τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Χουμβόλδος ὠνόμασε τὰ ἠραιστεῖα ἀσφαλιστηρίους δικλίδας τῆς γῆς. Ὅσῳ ὅμως φρικώδη καὶ ἂν ὦσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἠραιστεῖων σεισμῶν, ἰδίως ἐκεῖ ἐνθα συνοδεύονται ὑπὸ μεγάλων ἐκρήξεων ἠραιστεῖων (καὶ ἐνταῦθα ὑπομιμνήσκωμεν τὴν καταστροφὴν τῆς Πομπηίας καὶ Ἡρακλείας, τὴν συμβῆσαν ἐν ἔτει 79 μ. Χ.), δὲν μεταδίδονται ὅμως σχετικῶς εἰς μεγάλην ἔκτασιν.

Ὅλως διαφόρου φύσεως τῶν ἠραιστεῖων σεισμῶν εἶνε οἱ καλούμενοι σεισμοὶ ἐκκαταπτώσεως. Οὗτοι θεωροῦνται ὡς ἀποτέλεσμα καταπτώσεων πετρωμάτων ἐντὸς ὑποχθονίων κοιλοτήτων, παραγόμενων διὰ διακλώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ βῆθι τῆς γῆς κυκλοφορουμένων ὑδάτων. Ἄλλ' οἱ σεισμοὶ οὗτοι μᾶλλον τοπικὸν καὶ περιωρισμένον χαρακτῆρα ἔχουσι, καὶ ἐπομένως δὲν δύνανται νὰ καταριθμηθῶσι μετὰ τῶν μεγάλων καὶ μεγίστην ἔκτασιν καταλαμβάνόντων κλονισμῶν.

Ἡ νέα ἐπιστήμη γνωρίζει καὶ τρίτον εἶδος σεισμῶν τοὺς ἐκ παρεκτοπίσεως ἢ τεκτονικοῦς καλούμενους σεισμοὺς, οἵτινες παράγονται πιθανῶς δι' ἐκτοπίσεων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ ἢ δι' ἀλλοιωσεων τῶν τεκτονικῶν σχέσεων τῶν ὄρέων, μὴ ἔχοντες οὐδὲν κοινὸν μετὰ τῶν ἠραιστεῖων φαινομένων ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Εἰς τοὺς τοιούτους ὑπάγονται οἱ συχνότεροι, τρομερότεροι καὶ καταστρεπτικώτεροι τῶν σεισμῶν, εἰς τούτους δὲ ὑπόκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἅπανται αἱ ὄρειναι χῶραι ἰδίως, ἐκ τούτων δὲ πάλιν κυρίως αἱ κλιτύες αἱ ἀπεστραμμέναι πρὸς τὴν θάλασσαν ἢ πρὸς τὰς λεκανοειδεῖς κοιλοτή-

τας. Χώρα τοιαύτη ἐπὶ τῆς γῆς λίαν εὐσεϊστος καὶ πολλὰ παθοῦσα εἶνε ἡ δευρὰς τῶν Κορδιλιέρων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐστραμμένης πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν, ἐνθα καθ' ἕκαστον σχεδὸν ἔτος ἐπέρχεται καὶ μεγάλη τις καταστροφὴ. Ἐνδεκάκις κατεστράφη ἡ πόλις Λίμα ἐν Περού ἀπὸ τῆς δεκάτης ἕκτης ἐκατονταετηρίδος. Εὐσεϊστοὶ χῶραι ἐν Ἀσίᾳ εἰσὶν ἡ Συρία, ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Περσία, αἱ πλευραὶ τῶν Ἰμαλαίων ὄρέων, ἡ κοιλάς τοῦ Ἰνδοῦ κ.τ.λ., ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἡ Ἰσπανικὴ Χερσόνησος, τὰ Ἀπέννινα, καὶ αἱ Ἀλπεῖοι χῶραι. Χίλιοι ὀκτακόσιοι καὶ ἑξῆς σεισμοὶ ἐσημειώθησαν συμβάντες ἐπὶ τῶν Ἀλπεων ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1850—1857· ἐκ τούτων 81 ἀνήκουσι εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἀλπεῖς, τὸ δὲ πλεῖστον, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὰς δυτικὰς, ἔχει ὡς αἰτίαν τῆς πληθύος αὐτοῦ πιθανῶς τὰς ἐνταῦθα γενομένας ἀκριβεστέρως καὶ ἐπιστημονικώτερας ἀναγραφὰς τῶν σεισμῶν καὶ παρατηρήσεις. Οὐδεμία χῶρα τῶν Ἀλπεων ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν σεισμῶν, οἱ ἰσχυρότεροι ὅμως τούτων καὶ δεινότεροι συμβαίνουσιν εἰς τὰς χῶρας τὰς ἐπὶ τῶν νοτίων Ἀλπεων, εἰς τὸ κλεῖον τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος τόξον τῶν Καδορικῶν, Καρνικῶν καὶ Δειναρικῶν Ἀλπεων. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ σεισμῶν τῶν γενομένων ἐπὶ τῆς ζώνης ταύτης ὠρμήθησαν οἱ διασημότεροι τῶν αὐστριακῶν γεωλόγων εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ σεισμοὶ ἔχουσι στενωτάτην τὴν σχέσιν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ὄρέων, τουτέστιν ὅτι εἰσὶν ἐκδηλώσεις τῆς διηνεκοῦς διογκώσεως διὰ τῆς ἐκ τῶν πλαγίων πίσεως τῶν ὄρέων (Gebirgsstauung), ὅτι προκαλοῦνται διὰ τῆς κινήσεως τοῦ συσπυρμένου, πτυσομένου, διασπυρμένου καὶ κατὰ χώρας καὶ τμήματα ἐκτοπιζομένου γῆνιου φλοιοῦ. Ἡ ὑπερμεγέθης ἐκατέρωθεν πίσις καὶ ἡ τάσις τῶν ἐκτοπιζομένων παμμεγίστων ὄγκων τῶν ὄρέων, ἡ γένεσις χασμάτων ἐν τοῖς γῆνιαισὶ στρώμασι καὶ ἡ ἀνεύρυνσι πρότερον ὑπαρχόντων τοιούτων, ἅτινα πιθανὸν νὰ μὴ ἦσαν χαίνοντα, ἐν γένει εἰς δυνάμεις ἐν ἐνεργείᾳ, ἐκάστη αἰφνιδίᾳ διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν διαφόρων στρωμάτων, εἰσὶν αἴτια ἰκανὰ ὅπως προκαλέσωσι σεισμούς. Οἱ γεωλόγοι κατέδειξαν εἴτα ὅτι οἱ σεισμοὶ ἀκολουθοῦσιν ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς γραμμᾶς τινος, τὰς καλουμένας σεισμικὰς γραμμὰς, ἐφ' ὧν πλανῶνται τὰ σεισμικὰ σημεῖα ἢ κέντρα.

Ἐὰν δὲ νῦν ἐρωτήσωμεν τέλος τίνες εἰσὶν αἱ χῶραι ἐπὶ τῆς γῆς, αἵτινες μένουσιν ἐλευθεραὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σεισμῶν, μανθάνομεν, ὅτι τοιαῦται εἰσὶ μόνον αἱ γεωλογικῶς νέαι χῶραι, αἱ ἔχουσαι ἀδιεπάρκτον τὴν στρώσιν τῶν πετρωμάτων αὐτῶν καὶ μὴ περιέχουσαι ὄρη, ἢ αἱ διελευνόμεναι ὑπὸ ὄρέων παμπαλαίων καὶ ὄγκωδων. «Ἀπόλυτος εἰρήνη βασιλεύει», λέγει ὁ ἀποθανὼν Ὁσκάρ Φερδινάνδος Πέσσελ, «ἀπὸ τῶν βο-

ρείων γερμανικῶν πεδιάδων διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας καὶ Σιβηρίας μέχρι τῆς Βατικῆς λίμνης».

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Ἀνάγκη ν' ἀναδράμη τις μέχρι τοῦ 17 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους (770 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης), ἵν' ἀνεύρη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χίου καταστροφὴν ἐκ σεισμοῦ, ἣτις ἐκ τῶν περισηθιστῶν εἰς ἡμᾶς βραχίων εἰδήσεων φαίνεται οὐχ ἥττον τῆς παρούσης φοβερά.

Καὶ ἦν μὲν ἔτι τότε ἡ Χίος ἐλευθέρη, μετὰ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ὑπὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, εἰπόντος «ἀπομεμαθηκέναί τὴν ἐλευθερίαν τὸ ἔλληνικόν». Ἐβασίλευε δὲ τῆς Ῥώμης ὁ Τιβερίος, ὅστις ἐγίνωσκε μὲν τὴν Χίον, κατελθὼν εἰς αὐτὴν πρὶν ἢ ἀναβῆ τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, κατ' ἐλείκτους δὲ τοὺς χρόνους «τῶν ἀλλοτρίων ἰσχυρῶς ἀπεχόμενος... πᾶμπολλα εἰς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλισκε καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἔπαινον οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσεδέχετο».

Ὁ σεισμὸς, συμβὰς τὴν νύκτα, κατὰ Τάκιτον, κατέρριψε δώδεκα ἐπιφανεῖς πόλεις τῆς Ἀσίας, ἀς εὐχερῶς πᾶς τις ἀνευρίσκει ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου χάρτου τῆς Ἀσίδας καὶ τῆς Αἰολίδος Μυσίας κατέναντι τῆς ἰωνικῆς Χίου· τὰς Σάρδεῖς, τὴν ὑπὸ τῷ Σιπύλῳ Μυνησίαν, τὴν Τῆνον, τὴν Φιλαδέλφειαν, τὰς Αἰγᾶς, τὴν Ἀπολλωνίδα, τὴν Μοστήνην, τὴν Ἰεροκαίσαρειαν, τὴν Μύριναν, τὴν Κύμην· ταύτας μόνας ὀνομάζει ὁ Τάκιτος ἀναφέρειν καὶ τὸν Τυμῶλον ὡς δεσποκλήσαντα, ὁ δὲ Σουετώνιος, μόνος μνημονεύων τῆς Χίου, προστίθησι καὶ τὴν Λαοδικεῖαν, (περὶ ἧς λέγει καὶ ὁ Στράβων), καὶ τὰ Θυάτειρα.

Φοβερός ὑπῆρξεν ὁ σεισμὸς ἐκεῖνος, ὁ κατὰ τὸν Πλίνιον μέγιστος ὅσων ἀπεμνημονεύουν οἱ ἀνθρώποι. «Οὐδ' ἐπεσθήθει», λέγει ὁ Τάκιτος, «τὸ σύνθημα ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καταφύγιον τῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐξορμήσεως τῶν ἀνθρώπων, διότι διίσταμένων τῶν γαιῶν οὗτοι κατεπίνοντο. Ὑπερμεγέθη ὄρη κατεκλήθησαν, ὅσα ὑπῆρχον ὀμαλὰ ἐφάνησαν κατόπιν ἀπότομα, καὶ ἐκ τῆς καταστροφῆς μνημονεύεται ὅτι ἐξέλαμψε πῦρ».

Καὶ εἰς μὲν τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις τὰς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κακωθεῖσας «ἀνὴρ ἐστρατηγητικῶς (ὁ Μάρκος Ἀλλῆτος) σὺν πέντε βραβδούχοις προσετάθη», ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς γεροῦσις ἐκλεχθεὶς ὡς ἐπόπτης καὶ ἐπανορθωτῆς, «καὶ χρήματα πολλὰ μὲν ἐκ τῶν φόρων ἀνείθη, πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τοῦ Τιβερίου ἐδόθη», ἰδίως μάλιστα τοῖς Σαρδιανῶν, ὧν τὸ πάθημα ὑπῆρξε δεινότερον, πλείστην δὲ τοῦτο ἐλκύσαν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Καίσαρος, ἐπαγγειλαμένου μὲν 100 χιλιάδας σηστερτίων, ἀφέντος δ' ἐπὶ πενταετίαν τὰ ὑπὸ τῶν Σαρδιανῶν πληρωτέα εἰς τε τὸ αὐτοκρατορικὸν καὶ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Οἱ δὲ Λαοδικεῖς,

οί θυμακτηκοί και οί Χίτοι, πολλά παθόντες υπό του σεισμοῦ, ἐπεκαλέσαντο τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Αὐτοκράτορος, παρακαλέσαντος ὑπὲρ αὐτῶν τὴν Σύγκλητον.

Ταύτας τὰς ἐκ τοῦ δεινοῦ ἐκείνου σεισμοῦ καταστροφὰς καὶ τὰς ἡγεμονικὰς ἐπιδόσεις ἐπιμαρτυρῶν καὶ ὁ Στράβων, παρέχει ἡμῖν ἀκριβεστάτην ἰδέαν πάσης τῆς χώρας ταύτης καὶ τῆς νοτιωτέρας μετὰ τῶν προσκειμένων αὐτῇ ἀσιατικῶν νήσων λέγων «Σχεδὸν δὲ τι εὐσειστός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸν Μαιάνθρον χώρα καὶ ὑπόνομος πυρὶ τε καὶ ὕδατι. μέγρι τῆς μεσογαίας. Διατέτακε γὰρ ἀπὸ τῶν πεδίων ἀρξαμένη πάντα τὴ τοιαύτη κατασκευὴ τῶν χώρας εἰς τὰ Χαρόνια, τὸ τε ἐν Ἱεραπόλει καὶ τὸ ἐν Ἀχαράκοις τῆς Νυσαίδος καὶ τὸ περὶ Μαγνησίαν καὶ Μυοῦντα... Καὶ ἡ Κατακεκαυμένη δὲ, ἥπερ ὑπὸ Λυδῶν καὶ Μυσῶν κατέχεται, διὰ τοιαυτὰ τινὰ τῆς προσηγορίας τετύχηκε ταύτης».¹

ΦΟΝΕΥΟΥΣΙΝ ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ

τέκνα Χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα;

Γνωστὴ εἶνε βεβαίως εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστους ἡ ὑπάρχουσα ἰδέα ὅτι παῖδια Χριστιανῶν, ἐκλιπόντα δι' οἰονήποτε λόγον, νομίζονται ἀρπαγέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔνθα ὑπάρχει κοινότης Ἰουδαϊκῆ. Πιστεύεται δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ δῆθεν οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσι τὸ ἔθος νὰ φονεύωσι κατὰ τὸ Φάσχα ἐν παιδίον Χριστιανῶν, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα αὐτοῦ πρὸς τέλεσιν τῆς εορτῆς ταύτης, ἣτις παρ' αὐτοῖς δὲν σημαίνει, ὡς τὸ ἡμέτερον Πάσχα, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ἀλλὰ τελεῖται πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐξόδου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἐξ Αἰγύπτου.

Ἡ ἰδέα ὅμως αὕτη εἶνε καθαρὰ πρόληψις, ἐπειδὴ οὐ μόνον εορτάζοντες οἱ Ἰουδαῖοι τὸ Πάσχα δὲν ἔχουσι χρεῖαν αἵματος πρὸς τέλεσιν τῆς πανηγύρεως, ἀλλὰ ἀπ' ἐναντίας αἱ ἱεραὶ αὐτῶν βίβλοι ἀπαγορεύουσι ῥητῶς τὴν χρῆσιν οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ζώων κατὰ τὰς θεησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς.

Ἀπεδείχθη δὲ τρανώτατα ἡ ἀνακρίβεια τῆς προλήψεως ταύτης τῷ 1840, ὅτε συνέθη γεγονόςς λίαν ἀξιοπεριεργόν, καὶ ὅπερ ἐγένετο ἀφορμὴ ἐρευνῶν καὶ ἀνακρίσεων, αἵτινες ἤγαγον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ νομιζομένη αὕτη κακοουργία τῶν Ἑβραίων εἶνε καθαρὸν γέννημα τῆς φαντασίας.

Τῷ 1840 ἐχάθη αἴφνης ἐν Ῥόδῳ μικρὸς Ἑλληνόπαις, ἠγνοεῖτο δὲ ἡ τύχη αὐτοῦ· ἀλλὰ τὰ περιστατικὰ τὰ προσηγήθεντα τῆς ἀπωλείας του ἐγέννησαν τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ παιδίον ἠρπάγη ὑπὸ τῶν Ἑβραίων κατὰ τὸ πιστευόμενον αὐτῶν ἔθος.

Διηγούντο δηλαδὴ ὅτι Ἰουδαῖοί τινες ἐζήτησαν

ν' ἀγοράσωσιν ὡς κατὰ τὴν εἰσοδὸν τινος τῶν χωρίων τῆς νήσου, οὐ μακρὰν τῆς πόλεως, συνήντησαν γυναῖκα Ἑλληνίδα, ἣτις προσεφέρθη νὰ πωλήσῃ αὐτοῖς ὅσα ἂν θελήσωσιν. Ἀφ' οὗ δὲ συνερῶνθησαν περὶ τῆς τιμῆς, παρεκάλεσαν τὴν πωλήτριαν νὰ στείλῃ τὰ ὡς εἰς τὴν οἰκίαν των διὰ τοῦ υἱοῦ τῆς, ἔχοντος ἡλικίαν ὀκτώ-ἐννέα ἐτῶν περιεγραψάν δὲ τὴν οἰκίαν των κειμένην ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ συνοικίᾳ. Ἡ γυνὴ συνήνεσεν καὶ ὁ πλὴν ἀπέηλθε μετὰ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον ἐπέστρεψε. Τὴν ὑστεραίαν ἡ μήτηρ ἀνησυχήσασα περὶ τοῦ παῖδος ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχὴν. Πάντες δὲ οἱ Ἕλληνες τῆς νήσου ἠθεσίθησαν κατὰ τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατηγοροῦσαν αὐτῶν ὅτι κατὰ τὸ ἔθος των ἐσφραξαν τὸ παιδίον, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα του διὰ τὴν εορτὴν τοῦ Φάσχα.

Οἱ πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Σουηδίας, πιστεύσαντες εἰς τὰς προλήψεις τοῦ λαοῦ, ἠνάγκασαν τὸν πασᾶν νὰ ἐνεργήσῃ αὐστηρῶς κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ποιήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐφῆσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου νὰ παρουσιασθῶσιν αὐτόθι αὐτοπροσώπως. Ἠκολούθησε δὲ τοὺς κατηγοροῦμένους ἐπιτροπεῖα τῆς τῶν ὁμοθησκῶν αὐτῶν. Ἡ δίκη δὲν ἤρρησε πολὺ, τῇ δὲ 8 Ἰουλίου ἐξεδόθη ἀπόφασις ἀθωωτικῆ. Ὁ πασᾶς τῆς Ῥόδου ἐπαύθη, ἡ δ' Ἰσραηλιτικὴ ἐπιτροπεῖα εἰσήγαγεν ἔρρεσιν κατὰ τῶν προξένων Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Σουηδίας, ζητοῦσα τὴν πληρωμὴν 150,000 γροσιῶν ὡς ἐξόδων τοῦ πλοῦ καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ Πύλη μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τὰ γενόμενα, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ γενικώτερον μέτρον ὑπὲρ τῶν συκοφαντούμενων Ἰσραηλιτῶν. Καὶ δὴ ὑπέβαλε τὰ θεησκευτικὰ αὐτῶν βιβλία εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐπιτροπεῖας ἀνδρῶν λογίων καὶ ἐμπείρων τῆς παρ' Ἑβραίοις θεολογίας, ἣτις ἀπεφάνθη ὅτι τὰ διαδιδόμενα εἶνε ψευδῆ, καὶ ὅτι ῥητῶς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ κατὰ τὰς τελετὰς αὐτῶν χρῆσις αἵματος οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ζώων.

Τὸ φερμάνιον τοῦτο, ἐκδοθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 25 Ὀκτωβρίου τοῦ 1840, εἶνε ἄξιον ἀναγνώσεως ὡς διαλύον τὰ μυθεύματα περὶ τοῦ ἔθνους τούτου τῶν Ἑβραίων, διὰ τοῦτο δὲ παρατιθέμεθα αὐτὸ ἐνταῦθα.

«Πρόληψις ἀρχαία ὑρίσταται κατὰ τῶν Ἑβραίων. Οἱ δὲ ἀμαθεῖς ἐπίστευον ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἔχον τὴν συνήθειαν νὰ διαπράττωσιν ἀνθρωπίνους θυσίας, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα κατὰ τὰς τελετὰς τοῦ Φάσχα. Ἐνεκα δὲ τῆς ἰδέας ταύτης οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Δαμασκῆ καὶ τῆς Ῥόδου, ὑπέκοι τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, κατενδιώχθησαν ὑπ' ἄλλων ἐθνῶν. Αἱ συκοφαντικαὶ αἰ ἐπινοηθεῖσαι κατὰ τῶν Ἰουδαίων τούτων καὶ αἱ καταλοιπωθεῖσαι, εἰς ἃς ἐξετέθησαν, ἐφθασαν μέχρι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἡμῶν θρόνου. Ἀλλὰ πρὸ

ἡ βραχέες χρόνου Ἰουδαῖοί τινες κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ Ῥόδῳ μετηνέχθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ὑπεβλήθησαν εἰς δίκην καὶ ἐδικάσθησαν συμφώνως μὲ τὴν νέαν νομοθεσίαν. Ἀπεδείχθη δὲ τελείως τὸ ψεῦδος τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐξαγγελθεισῶν κατ' αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι ἡ δικαιοσύνη καὶ εὐθύτης ὑπὸπῆρουσαν. Ἐκτὸς τούτου δὲ τὰ θεησκευτικὰ βιβλία τῶν Ἑβραίων ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, λίαν ἐμπείρων τῆς θεολογικῆς ἐκείνων φιλολογίας. Τὸ πόρισμα δὲ τῶν ἐρευνῶν τούτων κατέδειξεν ὅτι εἶνε ἀυστηρῶς ἀπαγορευμένη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ χρῆσις οὐ μόνον αἵματος ἀνθρωπίνου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τῶν ζώων. Ἐπεταί ἄρα ἐντεῦθεν ὅτι καὶ κατ' αὐτῶν καταγγελία εἶνε καθαρὰ συκοφαντικαί. Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἔνεκα τῆς συμπαθείας, ἣν τρέφομεν πρὸς πάντας ἡμῶν τοὺς ὑπηκόους, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέψωμεν ἵνα τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος, οὐ ἡ ἀθωότης ἐν τῷ καταγγελλέντῳ ἐγκλήματι ἀνεγνωρίσθῃ, καταλιπωρῆται τὸ ἐξῆς καὶ τυραννῆται διὰ κατηγορίας, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι βάσιν ἀληθείας. Διατάσσομεν δὲ ἵνα, συναδᾶ πρὸς τὸ Χατι-σερίφ τὸ κληρυθὲν ἐν Γκιουλιχανῆ, τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος κηκτῆται τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα καὶ χαίρῃ ταυτὰ προνόμια καὶ τὰ παραχωρούμενα εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη τὰ ὑποκείμενα εἰς τὴν ἡμετέραν ἀρχὴν κτλ. κτλ.»

Ἀλλὰ πόθεν ἄρα προήλθεν ἡ περιεργὸς αὕτη καὶ ψευδὴς πρόληψις κατὰ τῶν Ἑβραίων. Κατὰ τινὰ Γερμανὸν συγγραφέα ὁ λόγος αὐτῆς εἶνε ὁ ἐξῆς: Κατὰ τινὰ παράδοσιν ταλμουδικήν, ἣς ἡ εὐσεβὴς ἀνάμνησις διετηρήθη μέχρι τῶν καθ' ἡμῶν χρόνων παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις, διαρκούσης τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας, βασιλεὺς τις τῆς χώρας ταύτης, τυραννόμενος ὑπὸ λέπρας, διέταξε τὴν σφαγὴν πολλῶν παιδῶν Ἰουδαίων, ἵνα θεραπευθῆ ἰουδόμενος ἐν τῷ αἵματί των· ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἰδέα διαδιδόμενη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' ἣν ἐπετυγχάνετο ἡ θεραπεία τῆς νόσου ταύτης διὰ λουτροῦ αἵματος, ἔτι νεαλοῦς καὶ θερμοῦ, τῆς δὲ θεραπείας ταύτης ἐγένετο συχνὰ χρῆσις ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τῆς χώρας τῶν προσβαλλομένων ὑπὸ τῆς λέπρας, οἵτινες ἠγόραζον ἢ ἔκλεπτον παῖδια, ἔκοπτον τὸν λαιμὸν των καὶ ἐλούοντο ἐν τῷ αἵματί των. Ἀφ' οὗ δ' ἐφῆρνοντο οὕτω πρὸς τὰ τέκνα τῆς παρ' Αἰγυπτίους κατοικησῆς τάξεως, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι διέπραττον τοῦτο ἔτι μᾶλλον πρὸς τὰ τέκνα τῶν Ἰουδαίων, ἐφ' ὧν τότε ἐβάρυνεν ἡ ὀμοτάτη δουλεία. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Φάσχα τῶν Ἰουδαίων σκοπὸν ἔχει τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐξόδου αὐτῶν καὶ ἐλευθερώσεως ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, φυσικὸν εἶνε καὶ πρέπον νὰ ἐνθυμῶνται κατὰ τὴν εορτὴν ταύτην καὶ νὰ ἐνθυμίζωσι καὶ εἰς τὰ τέκνα των, διὰ τὰ λόγων καὶ συμβόλων, ὅλας τὰς πληγὰς καὶ τὰς

βασάνους τῆς ἀρχαίας δουλείας, ἵνα ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐγνωμοσύνη ἡ ἀκόμη μεγαλύτερα. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ ταλμουδισταὶ ἀνέγραψαν ἐν τοῖς παραγγέλμασιν αὐτῶν καὶ τοῦτο, τὰ ποιῶνται κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Φάσχα χρῆσις οἴνου πολὺ ἐρυθροῦ, ἵνα ἐνθυμῶνται τὴν σκληρότητα τῶν τυράννων τῆς Αἰγύπτου.

Ἐντεῦθεν δὲ προήλθεν ἡ παράδοξις πρόληψις ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πίνουσιν αἷμα κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Πάσχα, καὶ ὅτι, μὴ θέλοντες νὰ σφάζωσιν ὁμοθησκούς, προτιμῶσι τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν. Ἡ πρόληψις αὕτη, ἐπιπρατήτατα καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, δὲν εἶνε καὶ σήμερον ἐντελῶς ἐξηλειμμένη, ἀλλ' ἐκλείπει ὁσμημέραι πιστεύομεν δὲ ὅτι τάνωτέρω θὰ πείσῃσι περὶ τοῦ ἀνυπάρχοντος τῆς συνθείας ταύτης καὶ τοὺς ἀμφιβάλλοντας ἔτι. * * *

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

Τὸ πάσχα εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν εορτὴ τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τῇ θεησκευίᾳ ἡμῶν δὲν ὑπάρχει ἐπισημοτέρα καὶ ἱερωτέρα ταύτης ἡμέρα, ἢ δὲ κατὰ πᾶν ἔτος τελετὴ αὐτῆς διαχύνει τὴν ἀγαλλίαν εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον. Ὁ ἀπανταχοῦ γῆς ἀναγγέλλων αὐτὴν χαρμόσυτος τῶν κωδῶνων ἤχος διεγείρει παλμοὺς χαρᾶς εἰς τὰ στήθη ἡμῶν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ψυχῶν, ἃς ἐξηγόρασε τὸ αἷμα τοῦ παθόντος Θεοκτότου, ψάλλουσι περίεξ κενοῦ τάφου ἐν εὐφορσίᾳ τὸ Ἀλληλοῦια, λέξιν εὐαγγελίου τῶν περὶ μέλλοντος ἐλπίδων των.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἔσως τόπος, ἐν ᾧ τὰ αἰσθήματα ταῦτα νὰ ἐκδηλοῦνται μὲ τόσην ζωηρότητα, μὲ τόσον γενικὸν ἐνθουσιασμὸν, μὲ τόσον συγκινητικὴν ἀφέλειαν, ὅσον ἐν Ῥωσίᾳ. Ἐν τῇ νεκρῶσιν ἐπι ταύτῃ κοινωνίᾳ, ἐν ᾗ ἡ πίστις διατηρεῖται τόσον θερμὴ ἀκόμη, ἢ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ πανηγυρίζεται ὡς τις ἐθνικὴ εορτὴ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νομίζει τις ὅτι αὐτὸς ὁ λαὸς ὀλόκληρος συνκινεῖται μετὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἀνθρώποι, ἀποφεύγοντες ἀλλήλους καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πλησιάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἀνταλλάσσουσιν, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀντὶ τοῦ συνήθους χαιρετισμοῦ, τὰς δύο ἐκείνας φράσεις, τὰς ληρθεῖσας ἐκ τοῦ Συμβόλου:

— Χριστὸς ἀνέστη, λέγει ὁ εἷς.

— Ἀληθῶς ἀνέστη, ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος.

Ἦνε δὲ ἄξιον ὄντως νὰ ἴδῃ τις μετὰ πόσον ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀπαγγέλλονται οἱ εὐδοιοὶ ἐκείνοι λόγοι! Ἀλλὰ, ὡσεὶ μὴ ἤκουον αὐτοὶ μόνον εἰς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια πληροῦσι τὰς καρδίας, ἀνταλλάσσουσιν, ὡς κατὰ τοὺς πρώτους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους, τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης. Οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἀρνηθῆ αὐτὸν εἰς ἄλλον· διότι εἶνε ὁ ἀσπασμὸς ὁ διδόμενος χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ Νικολάου, ὁ πάππος τοῦ νῦν

αυτοκράτορας, ο παντοδύναμος εκείνος μονάρχης, όστις συνείρνα ενότε το αυστηρόν της δεσποτείας μετ' άκρας προσηνείας, ήτο πιστός τηρητής των θρησκευτικών τούτων παραδόσεων. Έθεώρει αυτές ως έν των στοιχείων της ήθικης δυνάμεως του λαού του, το δε υπεροπικόν αυτού χείλος ούδαμώς ήρνείτο να παράσχη δείγμα της πίστεώς του επί της παρεΐας του τυχόντος των ύπηκόων του.

*Εθος έχων να εξεγείρεται πάντοτε άμα τη πρωΐα, εξύπνα έωθινώτερον έτι κατά την κυριακήν του Πάσχα. Κατά την ήμέραν δε ταύτην εξήρχετο λίαν ένωρίς εκ του ιδιαιτέρου αυτού θαλάμου έν μεγάλη στολή και με κράνος εις την κεφαλήν, μεγαλοπρεπής και επιβάλλον, ως του πολέμου ο φοβερός θεός. Τότε δε έκαμνε τον τακτικόν περίπατόν του έν τοΐς άνακτόροις, προσφωνών το Χριστός άνέστη εις όσους ήθελε συναντήσαι, και άσπαζόμενος αυτούς μετά πατρικής συμπαιθείας.

Ούτως έπραξε και κατά το τελευταίον του βίου του έτος, άν και περιφροντις τότε και μελαγχολικός, βλέπων αυξανουσιν όσημέραι την σκιάν περι αυτόν, αλλά δικτηρών όμως μέχρις τέλους το μεγαλείον της ισχύος, και θέλων να εξακολουθήση αξιοπρεπώς το έργον του μέχρι τέρατος.

Εξερχόμενος παρκτηρεί εις το άκρον προδόμου τινός των αυτοκρατορικών δωμάτων ένα των σωματοφυλάκων του φρουρούντα. Βρίνει κατ' ύθειαν προς αυτόν, και μετριάζων την ζωηράν του βλέμματος λάμψιν και της φωνής την αυστηρότητα, ήτις ένέπνευ τον τρόμον εις έκαστομύριον ανθρώπων :

— Χριστός άνέστη, ειπεν άσπαζόμενος αυτόν.

*Αλλ' άντι να ακούση την ειθισμένην εκείνην απάντησιν, το *Αληθώς άνέστη, άντι να ίδη εις το πρόσωπον του στρατιώτου ήν προσεδόξα έκφρασιν χαράς και εύγνωμοσύνης διά το δείγμα εκείνο της συμπαιθείας του :

— *Οχι, δέν άνέστη, Μεγαλειότατε ! άποκρίνεται ούτος μετά τόνου παραδόξως εύσταθούς, παρουσιάζων όπλα.

*Ο μονάρχης, κύριος ψυχών και σωματών, υπέρτατος κυρίαρχος πασών των Ρωσσιών, αυτοκράτωρ και πατριάρχης έν ταύτῳ, ήσθάνθη προσβαλλομένην την τε πολιτικήν και την θρησκευτικήν αυτού εξουσίαν. Τοιαύτην άπίθειαν δέν ήτο συνηθισμένος να άπκντῆ.

Έν τῳ άμα συνωφρυνόθη οι βρώθονές του ήρξαντο παλλόμενοι σπασμωδικώς, τῳ χείλη του συνεσπάσθησαν, έκπληξις δε, όργη και άγανάκτησις εξέδηλώθησαν επί του ως μάρμαρον λευκού προσώπου του. Θῳ έλεγέ τις ότι θύελλα ένδύμυχος συνετάρασε την βιαιοτάτην εκείνην φύσιν.

*Ο στρατιώτης έμεινεν ακίνητος, άπαθής. *Εγί-

νωσκεν ότι ή ζωή του άνήκεν εις τον αυτοκράτορα, όστις ήδύνατο να την λάβη : περιέμενεν.

— Τίς είνε ο άνθρωπος αυτός ; ήρώτησε ψυχρως ο μονάρχης παύνθεις αίφνης, και στρεβόμενος προς τον αυλάρχην, όστις κατ' εκείνην την στιγμήν ήρχετο να ζητήση τῳ διαταγῳς του.

— Μεγαλειότατε, είνε Ιουδαίος ! άπεκρίθη ούτος.

*Ο αυτοκράτωρ έμεινεν επί στιγμήν σιωπών, ειτα δε μετά της σοβαρότητος, ήτις ήτο οικεία αυτῳ :

— Δέν ειμ.πορώ, ειπε χαμηλοφώνως, να άπαιτήσω παρῳ των υιών εκείνων, οίτινες έσταύρωσαν τον Χριστόν, να εορτάζωσι την άνάστασιν του. . . Θῳ ήτο το αυτό ως έν τονς ήνάγκαζα να καταδικάσωσι τονς πατέρας των ! *Αλλά, φρόντισε πρίγκηψ, όπως εις το μέλλον μη τίθενται φρουροί Ιουδαίοι εις την θύραν μου κατά την ήμέραν του Πάσχα.

Και παρήλθε.

Φεϋ ! *Έν τῳ γῳ ταύτη δέν υπήρχε πλέον μέλλον διά τον Νικόλαον *Αλεξάνδροβιτς.

Το επόμενον έτος ο μέγας της Κριμαίας ήττημένος εις ούδένα πλέον επανέλαβε την ειθισμένην φράσιν : Χριστός άνέστη. Και ούδεις άπεκρίθη αυτῳ το *Αληθώς άνέστη, τείνων την παρειάν εις τον αυτοκρατορικόν άσπασμόν.

*Χοιμῳατο τον αιώνιον ύπνον μετά θάνατον μυστηριώδη. Ούδεις φρουρός, ούτε Ιουδαίος ούτε Χριστιανός, εφύλασσεν εις την θύραν του θαλάμου του.

Είς τον ούδον του τάφου του εφρουρεί σιωπηλός και αιώνιος ο Θάνατος. *Κ.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

*Πλο' ήλθε χελιδών
καλῳς ώρας άγουσα
καλοῦς ένιαυτούς,
επί γαστέρα λευκά
επί νῳτα μέλαινα.

Καθ' ήν ώραν αι πεδιάδες αρχίζουσι να θάλλωσι και τῳ δένδρα να ένδύονται την πρασίην αυτών στολήν, οι κῳποι να άνθοῦσι και να εύωδιάζουσι, έρχεται ή χελιδών προαναγγέλλουσα του έκαρος την έλευσιν. Το γλυκύ της κελάδημα, αι τρυφεραι ύπερ των νεοσσών της μέριμναι, όταν καταστῆ μήτηρ, οι συχοί της πτερυγισμοί ζωογονοῦσι τῳ περίξ των οικημάτων μας.

Δι' ήμῳς τονς *Ελληνας ή χελιδών είνε διπλάσιος προσφιλής, διότι μετ' αυτῳς συνδέονται αι ιερώτεραι εθνικῳι μας άναμνήσεις : το κελάδημά της ήτο το σύνθημα της αρχῳς των έχθροπραξιών των άνδρείων άρματωλών, τῳ δε δημοτικῳι μας άσματα με την ωραίαν των εκείνην ποιῳν περιγράφουσι ότι ο πληγωμένος και ψυχορραγών άγωνιστής παργγέλλει ως τελευταίαν παργγελίαν εις τονς συντρόφους του ν' αφήσωσι

μίαν θυρίδα ανοικτήν εις τον τάφον του, τον δόποιον θα τῳ εγείρωσι μετ' όλίγον, όπως δύναται να εισέρχεται δι' αυτῳς ή χελιδών, και τῳ αναγγέλλη με το κελάδημά της ότι ήλθεν ή άνοιξις και με την άνοιξιν ότι ήρχισε πάλιν το τρωγέμι να βροτῳ.

*Η χελιδών είνε ή υπερτάτη έκφρασις του αίθερίου βίου. *Η γῳ δέν επλάσθη δι' αυτῳν : διά των ποδών αυτῳς των άτελών θα εξηναγιάζετο να έρη ως όφει ειμῳ ήτο χελιδών, ή κυρίαρχος δηλονότι του διαστήματος, όπερ διαυλακοί διά πτήσεως άκαταπονήτου. Αι μεταναστεύσεις της, ή πίστις αυτῳς προς τῳ μέρη, τῳ όποια ο πρώτος αυτῳς έρωσ κατέστησε πατρίδα της, προσεπηύξησαν το γόητρον, όπερ άνέκαθεν περιεβλήθη. *Ο εξόριστος την βλέπει μετά συγχινήσεως, διότι τῳ όμιλεί περι της πατρίδος, ο δεσμώτης την βλέπει μετ' έλπίδος, διότι τῳ όμιλεί περι της ελευθερίας.

Ειμῳ ήτον άπολύτως επάναγκες να μεταναστεύωσιν, και ειμῳ ήτο τοσοῦτον δυσχερές να προμηθευθῳσι κατά τον χειμῳνα την τροφήν των, αι χελιδόνες θα εξημεροῦντο εξάπαντος επί τοσοῦτον, ώστε και εις τῳ κλωβία μας να τεθῳσι. Το όρμέφυτον της κοινωνικότητος, όπερ συνήγαγεν αυτῳς εις όμίλους, δέν ειπε την τελευταίαν του λέξιν. Τῳ παραδείγματα χελιδόνων τέλεον εξημερωθεισών εισι τόσα πολλά ώστε δέν χρήζουσιν αναγραφῳς : δυστυχῳς ή λύσις επέρχεται πάντοτε θλιβερά : ή χελιδών, μεθ' όλην την στοργήν, ήν έχομεν προς αυτην, πρέπει ν' απέλθη εις εποχήν καθ' ήν ή μόνωσις της κατά την μακράν της πορείαν θα τῳ είνε όλεθρία : τότε καταλαμβάνει άπελπισία την αναθρέψασαν αυτην αγαθήν κοκορασίδα, ήτις πικρά μέλλει να χύση δάκρυα επί τῳ αποχωρισμῳ, μεμφομένη έαυτῳς ότι διά των δισταγμών της έγένετο παραίτιος της θλιβεράς τύχης τῳς προστατευομένης της.

*Οση δήποτε και άν ή ή συμπάθεια, ήν τῳ πτηνῳ ταῦτα αισθάνονται προς τονς ανθρώπους, πρέπει να ύπακούσῳσι προς τον υπέρτερον νόμον τον άπαιτοῦντα την αναχώρησιν. Νεάνις άνέθρεψε τρεις μικράς χελιδόνας, αίτινες ειχον πέσει από της φωλεῳς των κατά τινα καταιγίδα : ήσαν θελκτικῳι, έντελῳς ήμεροι και επτερύγιζον έν τῳ οικία : περι τῳς αρχῳς *Οκτωβρίου ο πατήρ αυτῳς τῳ συνεδούλευσε να τῳς άνοίξη το παράθυρον : εξέπτησαν τότε εκείναι, συνηνώθησαν μετά των άλλων χελιδόνων και τῳς ήκολούθησαν περιπταμέναι, αλλά πάντοτε, πολλάκις μάλιστα της ήμέρας, επανέκαμπτον εις την αίθουσαν, το έσπέρας δ' έν τῳ κλωβίῳ των. *Έν τούτοις την ήμέραν της μεγάλης συναθροίσεως δέν επανέκαμψαν ως συνήθως εις την οικίαν, την επαύριον δ' ειχον απέλθει μετά των συντρόφων των.

Τῳ πτηνῳ ταῦτα όποτε εισιν ελεύθερα, πολύ όλίγον πτοοῦνται εκ της παρουσίας μας, και ού-

δόλως διστάζουσι να κτίσουν τῳς φωλεῳς των πλησίον των παραθύρων μας : ζεύγος χελιδόνων ειχε κτίσει την φωλεάν του έντός πτωχικῳς οικίας επί δοκού της αυλῳς : μετ' των ήμερῳν ή οικοδόσποινα παρετήρησεν ότι εις των νεοσσών κατέπεσεν εις το έδαφος : ή μήτηρ ήπτατο περι αυτόν μικράς βάλλουσα κραυγῳς. Περισυνήγαγε τον ναυαγόν εκείνον της ξηράς ή καλή γυνή, και αναβῳσα επί βαρελίου τον επανέθηκεν έν τῳ κοιτίδι του : δέν ειχεν έτι άποσύρει την χειρά της ότε ή χελιδών άρρησεν, εκαθέσθη επί της νεοσειῳς της, και τῳς πτέρυγας ήμιτεταμέναις έχουσα, το βῳμφοσ της ήμιάνοικτον, άσμίλαινουσα εκ της άγωνίας ήν υπέστη, προσήλου επί της γυναικῳς τονς μέλανας και άπαστράπτοντας όφθαλμούς της, χωρίς διόλου να πτοηή εκ της γεινιάσεως της χειρός αυτῳς. Θῳ ήτο λίαν ποιητικόν άν έλέγομεν ότι το βλέμμα εκείνο ήγαρτίσται εύγλώττως την συμπαθή οικοδόσποιναν διά την εύεργεσίαν της, αλλά βεβαίως εξεπράξε το βλέμμα εκείνο την πεποίθησιν αυτῳς, ότι δέν ήθελε να κακοποιήση τον νεοσσόν της.

Πρό τινων ήμερῳν επέστρεψαν πάλιν αι άγαπητάι όδοίποροι, αι επί των πτερύγων των φέρουσαι ήμῳν το έαρ εκ των θερμών κλιμάτων, όθεν επιστρέφουσι : ό,τι και άν ειπωμεν δέν ίσοδυναμει προς την χαράν εκείνην, ήν αισθανόμεθα, προς το εγκάρδιον εκείνο καλῳς ή.λθετε, όπερ τῳς αναφωνοῦμεν, ότε το πρώτον βλέπομεν τῳς προσκόπους, ως ειπείν, της εμπροσθοφυλακῳς των, ύπερ τῳς κεφαλῳς μας, προ των παραθύρων μας περιπετομέναις. *Κ.

ΒΟΕΡΣ ΚΑΙ ΚΑΦΡΟΙ

*Έν τῳς άποικίαις των Βόερς κατά την νότιον *Αφρικῳν υπάρχει, ως γνωστόν, μέγας αριθμός Κάφρων ήθαγενών. Οι Κάφροι οῦτοι εισιν ειδωλολάτραι και πολύγαμοι : φύσει όκνηροί προτιμῳσι να βλέπωσιν εργαζόμενας τῳς γυναίκας και τῳ τέκνα αυτών ή να εργάζωνται οι ίδιοι. Εϋθῳς ως το τέκνον του Κάφρου ρθάση την ηλικίαν των δέκα ή δώδεκα ετών, φέρε οῦτος αυτῳ παρά τιν Βόερς και ζητεί δι' αυτῳ εργασίαν. *Έκν δοθη αυτῳ εύνοική απάντησις, μεταδῳινει μετά του Βόερς και του νέου Κάφρου παρῳ τῳ δημάρχω και δικαστῳ και συντάσσοσι συμβόλαιον δι' έτη τινῳ.

Διά του συμβολαίου τούτου ο Βόερς ύποχρεοῦται να ένδύη τον νέον Κάφρον, να τον καλομεταχειρίζεται, και προς τούτοις να χορηγῳ εις τον πατέρα του, καθ' ώρισμέναις εποχῳς, προς διατροφήν άραθόσιτον ή σίτον, πρόβατον ή έτερα είδη. Το όνομα του νέου Κάφρου καταχωρίζεται εις βιβλίον δημόσιον, μετά τουτο δε ο Βόερς όδηγει αυτον εις το κτῳμά του, ένθα τῳ δίδει μικράν τινα εργασίαν, ήτις συνήθως συνίσταται εις το να φυλάττη τῳ ποίμνια ή να καλλιεργῳ την γῳν. Καθῳσον δε προχωρεί εις την ηλικίαν,

τὰ ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα καταγίνονται εἶνε σπουδαιότερα καὶ ἐπιπονώτερα.

Εἰ καὶ ὁ Βόρρς ἐνίοτε παραφέρεται, ἡ σύζυγος αὐτοῦ ὅμως μεταχειρίζεται πάντοτε μετὰ πραότητος τοὺς νέους Κάρρους. Οὕτω καὶ μετὰ τὸ τέρας τῆς συμφωνηθείσης ὑπηρεσίας οἱ Κάρροι προτιμῶσι συνήθως, ἀντὶ νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν των, νὰ ἐξκκολληθῶσιν ἐργαζόμενοι πολλὰ ἔτη ἀκόμη ἐν τῇ αὐτῇ κτήματι, μέχρις οὗ νυμφευθῶσιν, ἥτοι μέχρις οὗ τὰ χρηματικά αὐτῶν μέσκα τοῖς ἐπιτρέψωσι νὰ ἀγοράσωσι μίαν γυναῖκα καὶ νὰ διοργανώσωσιν οἰκίαν.

Παρὰ τοῖς Βόρρς ὁ νόμος εἶνε εἰς τὸ ἔπακρον αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζωνται οἱ κύριοι τοὺς νέους Κάρρους. Οἱ αἰκισμοὶ τιμωροῦνται μὲ πρόστιμον, ἐὰν δὲ εἶνε λίαν βαρεῖς δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι τὴν βῆξιν τοῦ συμβολαίου. Ὁ φιλόνητος οὗτος θεσμὸς οὐδὲν ὁμοιάζει μὲ τὴν δουλείαν, ὡς τινες διατείνονται· οἱ ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις ἐργαζόμενοι εἰσι περισσότερον περιορισμένοι ἢ οἱ νέοι Κάρροι, οἵτινες ἀνατρέφονται μετ' αὐτῶν τῶν τέκνων τῶν Βόρρς.

Συνέπεια ἄμεσος τῶν ἐθίμων τούτων παρὰ τοῖς Κάρροις εἶνε, ὅτι ὅσῳ τις αὐτῶν ἔχει πλεονέτερον τέκνα, τόσῳ εἶνε πλουσιώτερος, διότι καὶ τῶν θυγατέρων ἡ ἀποκατάστασις, ἅμα ὡς φθάσωσιν εἰς ὥραν γάμου, εἶνε διὰ τὸν πατέρα ἔργον ἐπικερδέστατον. Ἐν ταῖς κερφαῖς οἰκογενεαῖς κατὰ τοσοῦτον ὁ Κάρρος εἶνε εὐτυχὴς καθόσον ἔχει περισσότερας γυναῖκας καὶ τέκνα. Ἐντὸς τεσσαρκοκταετίας γίνονται πλούσιοι, δυνάμενοι νὰ ζήσῃ ἐκ τοῦ εἰσοδήματός του, οὕτως τὸ κεφάλαιον ἐκπροσωποῦσι τὰ τέκνα του. Ν. Γ. Ζ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ

Ἐν τῇ νήσῳ Μάν τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς αἱ γυναῖκες θὰ μετασχωσι, τὸ πρῶτον νῦν, τῆς ψήροφίας εἰς διορισμὸν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῆς νήσου. Τὸ δικαίωμα τῆς ψήρου παρεχωρήθη εἰς πᾶσαν γυναῖκα ἔχουσαν κτήματι ἀπορρέον αὐτῇ ἐτησίαν πρόσσοδον μιᾶς λίρας στερλίνας. Διὰ τῆς παραχωρήσεως υπολογίζεται ὅτι ὁ ἐκλογικὸς κατάλογος αὐξάνει κατὰ 500 ἐκλογεῖς.

Φαίνεται δὲ ὅτι μέχρι τοῦδε ὁ νόμος δὲν παραχωρεῖ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι. Ἀλλὰ τὸ νέον τῆς νήσου νομοθετικὸν σῶμα θέλει βεβαίως συζητήσει νομοσχεδιόν τι, δι' οὗ τὸ δικαίωμα τῆς ψήρου ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, τὰς πληρωνοῦσας ἐνοικίον τι ἀντὶ νὰ ἔχωσιν ἰδιοκτησίαν. Κκ Α*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ μικρὸς κἀθηται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τρώγει λαμάργως.

— Βλέπεις, λέγει ἡ μήτηρ του, τί καλὴ ποῦ

εἶνε ἡ παραμύνα σου; τί τῆς λὲς ποῦ σοῦ δίνει τόσα καλὰ πράγματα; τῆς λὲς εὐχαριστῶ;

— Ὁχι! τῆς λέω νὰ μοῦ φέρῃ ἀκόμη κι' ἄλλο.

Μεταξὺ τοκογλύφων.

Ὁ εἰς αὐτῶν εἰδοποιεῖ τὸν συνάδελφόν του, ὅτι ὁ υἱὸς του ἐδανείσθη παρ' αὐτοῦ ποσὸν τι χρημάτων.

— Καὶ πρὸς πόσα ταῖς 100 τοῦ τὰ ἐδώσατε; ἔρωτᾷ ἀνήσυχος ὁ πατήρ.

— Πρὸς δώδεκα ταῖς 100.

— Τὸν ἀνόητον! Γιατί δὲν ἤλθε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ μὲνα; Ὅχ τοῦ τὰ ἐδίδα μόνον πρὸς δέκα.

Ἐν συναναστροφῇ ὠμίλου προχθὲς περὶ τοῦ κ. Β* εἰς ἄκρον ἐγώιστοῦ, καὶ τις ἐζήτησε νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ, λέγων ὅτι ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς. — Αὐτός; ὑπέλαθεν ἡ κυρία Ν, ἥτις γνωρίζει πολὺ καλὰ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, — πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἐχθρούς... ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκαμε ποτὲ καλὸν εἰς κανένα!

Μεταξὺ μας, δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Σ* εἶνε βλάξ;

— Φίλτατε, δὲν πρέπει νὰ κακολογῇ κανεὶς τὸν ὁμοῖόν του.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

— Ποῖον εἶνε τὸ ἀσφαλδέστερον μέσον νὰ τὰ γαλάση τις μὲ τὸν φίλον του;

— Νὰ τοῦ δανείσῃ χρήματα.

Τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοβοηθείας εἶνε πηγὴ πάσης ἀληθοῦς προσωπικῆς προόδου, ὅταν δὲ ἐνυπόρχη εἰς πολλοὺς, γίνεται αἴτιον ἐθνικῆς ἰσχύος καὶ ἐθνικοῦ μεγαλείου. Ἡ μὲν ἐξωτερικὴ βοήθεια πολλὰκις ἐξασθενίζει, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ πάντοτε ἐνισχύει. Ὁ, τι δὴποτε πράττεται ὑπὲρ προσώπων ἢ τάξεων ἀμβλύνει τὸ πρὸς τὴν ἐργασίαν κέντρον, καὶ ψυχραίνει τὸ αἶσθημα τῆς ἀνάγκης νὰ ἐργασθῇ ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ· διὸ, ὅπου ἡ κηδεμονία τῆς ἐξουσίας εἶνε ὑπερβολικὴ, ἐκεῖ ἡ δραστηριότης τῶν ἀνθρώπων χαλαροῦται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέρχεται ἀδυναμία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὰ ἤθη τῶν Ἀμερικανῶν τῆς Νέας Ὑόρκης εἰσῆχθη ἐπ' ἐσχάτων ὁ νεωτερισμὸς νὰ μὴ δέχωνται εἰς τὸ ἐξῆς γαμήλια δῶρα. Τὰ εἰς τοὺς φίλους τῶν μελλονύμφων στελλόμενα προσκλητήρια φέρουσιν εἰς τινὰ αὐτῶν γωνίαν τὰς λέξεις: «Δῶρα δὲν εἶνε δεκτά». Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος δὲν εἶνε ἀπλῆς ἰδιοτροπίας γέννημα, ἀλλὰ προέρχεται ἐκ λίαν πρακτικοῦ συλλογισμοῦ τῶν παραδεχθέντων αὐτόν. Σύζυγός τις, καταστραφεὶς οἰκονομικῶς, ἐπανελάμβανε συχνὰ ὅτι τῆς καταστροφῆς του αἰτία ὑπῆρχαν τὰ ἀργυρὰ ἐπιτρα-

πέζια σκεῦη, τὰ ὁποῖα τοῦ προσέφερε δῶρον κατὰ τοὺς γάμους του γέρον τις θεῖος τῆς συζύγου του, διότι ὁπως μεταχειρίζεται αὐτὰ, ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ μεγάλας δαπάνας πρὸς ἀγορὰν καὶ ἄλλων πραγμάτων ἀναλόγων κατὰ τὴν πολυτέλειαν, τοῦτο δ' ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν του.

Τελευταῖον δὲ Ἀμερικανὸς τις, πρὸς μεγίστην θλίψιν τῆς θυγατρὸς του, εἶχε διατάξει ἵνα εἰς τὰ προσκλητήρια τῶν γάμων τῆς προστεθῶσιν αἱ λέξεις αὗται: «Δῶρα δὲν εἶνε δεκτά, ἐκτὸς ἐὰν εἶνε τοιαῦτα, ὥστε ν' ἀποφέρωσιν ἐτησίαν πρόσσοδον 200 δολλαρίων». — Ἐὰν, ἔλεγεν ὁ συνετὸς καὶ προνοητικὸς οὗτος πατήρ, ὅστις εἶνε καὶ πλουσιώτατος, οἱ νεόνυμφοι ἀρχίσουν τὸν βίον των μεθ' ὅσης ἐγὼ πολυτελείας, τὴν ὁποῖαν ὅμως δύναμαι νὰ κάμω χάρις εἰς τὰς πολυτελεῖς; ἐργασίας μου, ὅχι μετὰ πολὺ θὰ καταντήσουν πτωχότατοι, οὐδὲν δὲ πρᾶγμα ἐμβάλλει τόσον τὸν πειρασμὸν τῆς πολυτελείας, ὅσον τὰ πολυτελῆ δῶρα τῶν φίλων, τὰ ὁποῖα δίδονται μὲν μετ' ἀγαθὴν πρόθεσιν, ἀλλ' εἶνε ἐπιβλαβέστατα».

Ἐπινοήθη ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ νέα μέθοδος ταχυγραφίας, ἡ καλουμένη ὀργανοταχυγραφία (pianotachygraphe), ἥτις προώριζαι νὰ ποιηθῆται ἐκποδὸν τὴν μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει στενογραφίαν. Ἡ ἱστορία τῆς νέας ταύτης μεθόδου ὀλίγον εἶνε γνωστὴ, εἶνε ὅμως λίαν περίεργος. Πράγματι, οἱ νεώτεροι λαοὶ εὐρίσκονται πολὺ ἐπίσω ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ταχυγραφίας. Ὁ Δαυὶδ ἐν τινι αὐτοῦ ψαλμῷ λέγει, ὅτι «ἡ γλῶσσά του εἶνε ὡς ὁ κάλαμος γραφέως, ὅστις γράφει ταχέως». Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἐγίνωσκον τὴν τέχνην τοῦ γράφειν τόσον ταχέως, ὅσον ἡ γλῶσσα ὀμιλεῖ.

Ἰδίᾳ ὅμως ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ῥώμῃ ἡ στενογραφία ἦν κοινοτάτη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ. Οὕτως ὁ Ἑσενφὼν κατὰ τὰ 445 π. Χ. μεταχειρίζετο ἐπίτομον ἀλφάβητον ὅπως γράφῃ τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους, οὗ τινος ἐξέδωκε τὰ ἔργα. Οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες μετὰ τῶν ἐξ Ἑλλάδος λαφύρων μετανήγκον ἐν Ἰταλίᾳ τὰς τέχνας καὶ τὰς συνηθείας, μαθήνασκον καὶ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ γράφειν, τὸν ὁποῖον ἐφήρμοσαν καὶ εἰσῆγαγον ἐν ἀπάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ. Ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Κικέρωνος ἀπαντῶσι τὰ πρῶτα ἔγγραφα τῆς στενογραφίας. Αὐτὸς ὁ μέγας ῥήτωρ ἦν ἐπιτηδείατος ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ, ἠρέσκετο δὲ νὰ διδάσκῃ αὐτὴν εἰς τινὰ ἀπελευθέρων Τίρωνα καλούμενον, ὅστις θαυμασίως ἐστενογράφει τοὺς δικανικοὺς αὐτοῦ λόγους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ἐν χρήσει ἐν Ῥώμῃ πρὸς γραφὴν τηλεγραφικὰ σημεῖα, τὸ εἶδος δὲ τοῦτο τῆς γραφῆς, ἦτο κοινοτάτον, καὶ πάντες οἱ ἐνδοξοὶ ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μεταχειρίζοντο αὐτό. Διηγούνται, ὅτι ὁ Κικέρων ἔγραφέ ποτε εἰς τὸν φίλον του Ἀττικὸν ἐπιστο-

λὴν διὰ τοιούτων σημείων, ἐξ ἧς ὅμως οὗτος οὐδὲν ἐνόησεν. Ὁ ἐνδοξὸς ῥήτωρ προσεφῆθη τότε νὰ διδάξῃ εἰς τὸν Ἀττικὸν τὴν στενογραφίαν, ὅστις ἔμαθεν αὐτὴν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ. Αὐτὸς ὁ Αὐγουστος ἐδίδα μαθήματα στενογραφίας εἰς τοὺς ἐγγόνους του.

Ἡ ἀρχαία στενογραφικὴ μέθοδος διετηρήθη ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος· ὑπάρχουσι δὲ ἐπιστολαὶ τῶν βασιλέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γεγραμμέναι διὰ στοιχείων τιρωνικῶν, ὡς ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Τίρωνος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος. Κατὰ τὸ 1747 εἰς Βενεδικτίνος, Πέτρος Καρπεντιέρος καλούμενος, μετερρύθμισε τὸ τιρωνικὸν ἀλφάβητον, ἐδηροσίευσεν δὲ λατινιστὶ βιβλίον πραγματευόμενον περὶ τῆς νέας ταύτης μεθόδου.

Σήμερον ἡ στενογραφία, ἥτις ἄλλως δὲν ἐξασκεῖται εἰμὴ παρ' ὀλίγων γραφέων, ἐτροποποιήθη καὶ ἐτελειοποιήθη, δὲν φαίνεται ὅμως ἀπλοποιηθεῖσα καὶ ἐπιτομευθεῖσα μᾶλλον τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν χρήσει. Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς βεδουαῖοι, ὅτι οἱ στενογράφοι, οὗς ἀποκαλοῦσι notarii, ἠδύναντο δι' ἐνὸς μόνου γράμματος νὰ ἐκφράσωσι τὴν ἔνοιαν ἐκάστης λέξεως.

Ἡ στενογραφία περιπίπτει ἐνίοτε εἰς λάθη, ἅτινα πολλάκις ἐγείρουσιν ἐνστάσεις ἐν τοῖς κοινοβουλίαις. Οὕτως, ὅτε ποτὲ ἐν τῇ Γαλλικῇ κοινοβουλίᾳ συνεζητεῖτο πρότασις περὶ τροποποιήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης διατιμῆσεως τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, ὁ πρῶτος πρόεδρος Σεγκιὲ ἠγέρθη κατὰ τῆς διατιμῆσεως τῆς προταθείσης ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ ἀρχιγραμματῆτος (greffe judiciaire). Ἡ στενογραφία ἀνέγραψε gouffre judiciaire, ἥτοι δικαστικοῦ βαράθρου.

Ἐκ στατιστικῆς τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Κερκύρῳ φρενοκομείου ἱατροῦ κ. Χ. Τσιριγώτου ἀποσπώμεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι κινήσεως τῶν παραφρόνων: Κατὰ τὸ ἔτος 1879 εἰσῆλθον εἰς τὸ φρενοκομεῖον 34 παραφρονες, ὧν 26 ἄνδρες καὶ 8 γυναῖκες. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1852 — 1879 παρέμειναν νοσηλεύόμενοι 131, ὧν 107 ἄνδρες καὶ 24 γυναῖκες, ἀπέμειναν δὲ θεραπευόμενοι τὴν 31 Δεκεμβρίου 1879 ἑκατὸν ἄνδρες καὶ 25 γυναῖκες. Αἱ ἡλικίαι 20—40 ἐτῶν παρέσχον κατὰ τὸ 1879 τὰ 2/3 τῶν εἰσελθόντων· ἐκ τῶν εἰσαχθέντων δὲ 21 ἐπὶ 34 φρενοπαθῶν εἰσὶν ἄγαμοι.

Ὁ Preville ἐπρότεινέ ποτε εἰς τὸν διάσημον ἄγγλον ἠθοποιὸν Garrick, διατρίβοντα ἐν Παρισίοις, νὰ υπάγωσιν εἰς ἐξοχικὴν του οἰκίαν κειμένην παρὰ τὴν εἰς Βερσαλλίας ἄγρουν ὁδόν. Ὁ Garrick εἶπε νὰ ἐπιβῶσιν εἰς μεγάλην τινὰ ἀμάξην, ὅπου καὶ καλῶς καθίσαντες, εἶπαν εἰς τὸν ἀμαξιστὴν νὰ κινήσῃ. Οὗτος ὅμως ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν δύναται νὰ κινήσῃ πρὶν καταληφθῆσιν καὶ αἱ τέσσαρες θέσεις τῆς ἀμάξης του.

Ἐπῆλθε τότε εἰς τὸν Garrick μίᾳ ἰδέᾳ, νὰ

δώση εἰς τὸν συνάδελφόν του δεῖγμά τι τῆς πρὸς μεταμόρφωσιν ἐπιδειξιότητός του. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ ἀμαξηλάτης περιμένει πάντοτε τοὺς μέλλοντας νὰ καταλάβωσι τὰς δύο ὑπολειπομένας κενὰς θέσεις, ὁ Garrick ἐξέρχεται ἡσυχὰ διὰ μιᾶς τῶν θυρίδων τῆς ἀμαξῆς, περικάμπει τὴν ἀμαξάν, μετασχηματίζει τὸ πρόσωπόν του, καὶ παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀμαξητάτην ὑπὸ νέαν ὕλως φάσιν.

Δις ἐπανελάθε τὸ αὐτὸ τέχνασμα, καὶ δις ἔλαθε τὴν ὑπολειπομένην κενὴν θέσιν παρὰ τοῦ ἀμαξηλάτου ὡς νέηλύς τις.

Ὁ Preville ἔμενεν ἐκστατικὸς ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ.

Ὁ Garrick καταβαίνει καὶ τρίτον καὶ ζητεῖ τρίτην φοράν παρὰ τοῦ ἀμαξηλάτου θέσιν, ἀλλ' ὁ ἀμαξηλάτης τὴν φοράν αὐτὴν μαστίζει τοὺς ἵππους του καὶ ἀποκρίνεται.

— Ὅλαι αἱ θέσεις εἶνε κατεληγμέναι.

Καὶ ἀναχωρεῖ ἀφίνων τὸν Garrick ἐμβρόντητον.

Γερμανικὴ τις ἐφημερὶς δημοσιεύει τὰς ἐπομένας πληροφορίας περὶ τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σταθμοῦ τῶν γραμματοφόρων περιστερῶν, ὃν ἱδρυσεν ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις. Ὁ σταθμὸς οὗτος εὐρίσκεται ἐν Κολωνίᾳ ἐντὸς μοναστηρίου τινός. Καὶ τὸ μὲν κατώτερον τῆς οἰκοδομῆς μέρος χρησιμεύει εἰς κατοικίαν τοῦ διευθυντοῦ καὶ περιέχει τὰ γραφεῖα, εἰς δὲ τὸ ἀνώτερον μένουσιν οἱ περιστεροτρόφοι.

Παραπλεύρως τοῦ οἰκοδομήματος τούτου ἐγείρται ἰσοϋψῆς μέγας περιστερῶν ἐκ δικτυωτοῦ σιδηροῦ σύρματος, ἐν ᾧ φυλάσσονται τὴν ἡμέραν αἱ περιστεραὶ. Ἡ γύμνασις αὐτῶν γίνεται διαρκῶς διὰ τακτικῶν ἀεροδρομιῶν τὸν μὲν χειμῶνα συντόμων, μακρῶν δὲ τὸ θέρος, κέντρον δὲ, ἐν ᾧ γυμνάζονται πᾶσαι εἶνε ἡ Κολωνία, ὅθεν ἀποστέλλονται εἰς τοὺς ἄλλους σταθμοὺς τῆς Μαυρῆνης, Στρασβούργου καὶ Μέντς. Ὁ κεντρικὸς σταθμὸς συνδέεται πρὸς τὸν τοῦ Βερολίνου δι' ἄλλων ἐν τῷ μεταξύ κειμένων, πάντες δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος προορίζονται εἰς ὑπηρεσίαν τῶν εἰς τὰ δυτικὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας κειμένων φρουρίων, ὅπως προσπορίσωσιν εἰς τὰς θέσεις ταύτας τὸ μέσον ἐν περιπτώσει πολιορκίας νὰ συνεννοῶνται μετὰ τῶν ἐκτῶς.

Ἄμα ὡς τὸ κατάστημα τῆς Κολωνίας ἀποκτίθη ἀρκούντα ἀριθμὸν γεγυμνασμένων περιστερῶν, ὅμοιοι σταθμοὶ θέλουσιν ἱδρυθῆ καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά μεθόρια τοῦ Κράτους. Ἡδὴ ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἡ Ῥωσσία ἱδρυσεν εἰς τὰ πρὸς τὴν Γερμανίαν μεθόρια αὐτῆς σταθμοὺς γραμματοφόρων περιστερῶν.

Τὴν 1 Ἀπριλίου (ν), ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἐώρασεν ἐν οἰκογενειακῷ κύκλῳ τὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ πρίγκηψ συνεπλήρωσε τὸ ἐξηκοστὸν ἕκτον ἔτος τῆς

ἡλικίας του, ὅπερ ἐπίστευεν ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποβῆ αὐτῷ ἀπαίσιον, ἢ τοῦλάχιστον λίαν ἐπικίνδυνον. Ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις, καθὼς ἐγένετο γνωστὸν εἰς πάντας ἐκ τῆς ἀκριτομυθίας τοῦ ἄλλοτε ἐξ ἀπορρήτων αὐτοῦ Μαυρικίου Busch, ἔχει τὴν δεισιδαιμονίαν νὰ θεωρῆ ἀπορράδα τὴν παρασκευὴν, φοβεῖται ἐπίσης τοὺς ἀριθμοὺς, ἰδιαζόντως δὲ ταραττεῖ αὐτὸν ἡ καθολικιστικὴ θεὰ τοῦ ἀριθμοῦ 66.

Ὁ Μαυρικίος Busch διηγεῖται ὅτι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1870 ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἀνέβη εἰς τὴν ἐπιπέδον συνέντευξιν τινα μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Boyer, ὑπασπιστοῦ τοῦ Βαζαίν ἐλθόντος εἰς Βερσαλλίας ἵνα διαπραγματευθῆ μετ' αὐτοῦ, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο παρασκευὴ, καὶ πρὸς τούτοις 14^η τοῦ μηνός, ἦτοι ἐπέτειος τῶν μαχῶν τῆς Ἰένης καὶ τῆς Hochkirchen.

Περὶ τῶν ἰδιοτρόπων ὁρέξεων τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἐγράφησαν ἤδη ἱκανά. Τελευταῖον πάλιν ἐφημερὶς τις ἀναφέρει τὰ ἐπόμενα. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ, ἐν Μονάχῳ, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη μικρὰ τις τοποθεσία, ὁμοία πρὸς τὰς ἐν Ἑλβετίᾳ ἀπαντωμένας, περιέχουσαν δὲ λίμνην ὑπὸ ὁρέων περιβαλλομένην, ὁρέων πλαστῶν, ἐνοσεῖται, ὅποια εἶνε ἐκεῖνα, ὧν χρῆσις γίνεται εἰς τὰ θέατρα. Ὅταν ὁ βασιλεὺς περιδιαβάσῃ ἐντὸς τῆς λίμνης ἐπὶ γόνδολας, μετὰξὺ τῶν πλαστῶν ὁρέων ἀπολύονται αἶγες, ἀλλὰ αἶγες πραγματικαί, αἵτινες συμπλῆρουσι τὴν φρεναπάτην τοῦ βασιλέως, φανταζομένου ὅτι εὐρίσκεται ἐν Ἑλβετίᾳ.

Τὸν χειμῶνα ὁ ἡγεμὼν περιδιαβάσει ἐνίοτε ἐν μεγαλοπροσπεῖ ἐλκλήρω, οὗτινος εἰς τὰ ὀπισθεν ἵσταται ἀγαλμα τῆς Νίκης, κρατούσης στέφανον ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς ἀπάλειψιν κηλίδων σκωρίας ἐκ λευκῶν ὑφασμάτων ἀσφαλὲς μέσον εἶνε ἡ χρῆσις ἀραιῆς διαλύσεως ἁλατός τινος τοῦ υποξειδίου τοῦ κασσιτέρου, εἰς ἣν ἐμβυκαπιζόμενον τὸ κηλιδωμένον μέρος ταχέως ἀποχρωματίζεται. Ἐν ἐλλείψει ὁμοῦ τοιούτου τινός ἁλατός ἡ χρῆσις πυκνῆς διαλύσεως ὀξυαλοῦ ὀξέος ἐντὸς κοχλιαρίου ἐκ κασιτέρου τιθεμένη φέρει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἢ παρουσία τοῦ μεταλλικοῦ κασιτέρου σπουδαίως ἐπενεργεῖ πρὸς ταχυτέραν καὶ ἐντελεστέραν ἀπάλειψιν τῶν ἐκ τῆς σκωρίας κηλίδων. Εἰς ἀμφοτέραις τὰς περιστάσεις πρέπει τὸ ὑφασμα μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας νὰ ἀποπλύνεται καλῶς διὰ πολλοῦ ὕδατος, ἄλλως ἐπίκειται φόβος φθορᾶς τῶν ἵνῶν τοῦ ὑφάσματος.